

Przewodnik rowerowy po powiecie bydgoskim

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich; Europa inwestująca w obszary wiejskie
Publikacja opracowana przez Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy
Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 „Leader”, działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
– Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Przewodnik rowerowy

po powiecie bydgoskim

P O W I A T B Y D G O S K I

BYDGOSZCZ 2015

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Gmina Białe Błota	4
Gmina Dąbrowa Chełmińska	9
Gmina Dobrcz	16
Gmina Koronowo	22
Gmina Osielsko	37
Gmina Sicienka	43
Gmina Solec Kujawski	50
Gmina Nowa Wieś Wielka	60
Wycieczka 1. Bydgoszcz Fordon – Jaruzyn – Żołędowo – Niemcz – Bydgoszcz Myślicinek	68
Wycieczka 2. Bydgoszcz Fordon – Strzelce Dolne i Górne – Włóki – Koźmielec – Trzeciewiec – Dobrcz – Borówno – Nekla – Żołędowo – Niemcz – Bydgoszcz Myślicinek	72
Wycieczka 3. Bydgoszcz Janowo – Gościeradz – Koronowo	76
Wycieczka 4. Koronowo – Pieczyska	78
Wycieczka 5. Koronowo – Tuszyń – Nowy Jasiniec – Wudzyń	80
Wycieczka 6. Dokoła Zalewu Koronowskiego	84
Wycieczka 7. Koronowo – Stary Dwór – Więzowno – Byszewo – Gogolin – Mochle – Wojnowo – Osowiec – Bydgoszcz Osowa Góra	86
Wycieczka 8. Szlak Edukacji Przyrodniczej po gminie Sicienka (rowerowy, zielony)	88
Wycieczka 9. Bydgoszcz Prądy – Łochowo – Kruszyniec – Osowiec – Bydgoszcz Osowa Góra	92
Wycieczka 10. Bydgoszcz – Emilianowo – Piecki – Nowa Wieś Wielka – Solec Kujawski – Bydgoszcz Łęgowo	94
Wycieczka 11. Bydgoszcz (most na Wiśle) – Ostromecko – Dąbrowa Chełmińska – Gzin – Czarze – Rafa – Ostromecko – Bydgoszcz (most na Wiśle)	96
Wycieczka 12. Bydgoszcz – Ostromecko – Bolumin – Czarze – Rafa – Ostromecko – Bydgoszcz	100

Z przyjemnością przekazuję w Państwa ręce najnowszy przewodnik turystyczny po trasach rowerowych powiatu bydgoskiego z informacjami, które pomogą Państwu zaplanować aktywny wypoczynek na rowerze dla całej rodziny.

Gminy powiatu bydgoskiego oferują różnorodne atrakcje, kontakt z przyrodą, kulturą i tradycją regionu. Na turystów weekendowych i planujących dłuższy pobyt czeka baza noclegowa w hotelach, pensjonatach, gospodarstwach agroturystycznych, a także miejsca na dobrze wyposażonych polach namiotowych. Bogaty wachlarz potraw serwowany w tradycyjnych restauracjach, urokliwych karczmach, grillach oraz smażalniach ryb, pozwoli Państwu rozsmakować się w specjałach kuchni regionalnej.

Powiat bydgoski to atrakcyjny turystycznie i szybko rozwijający się gospodarczo region, który dzięki rozległym kompleksom leśnym, czystym zbiornikom wodnym, zabytkom kultury i przyrody oraz istniejącej i stale rozwijanej infrastrukturze rowerowej, jest doskonałym miejscem do uprawiania turystyki rowerowej.

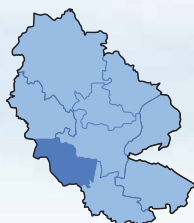
To tu, gdzie historia łączy się ze współczesnością, gdzie obok pereł architektury sprzed stuleci powstają nowoczesne budowle, każdy – nawet najbardziej wymagający turysta – znajdzie z pewnością coś dla siebie.

Serdecznie zapraszam do powiatu bydgoskiego z przekonaniem, że pobyt tutaj spełni Państwa oczekiwania oraz dostarczy wielu wrażeń i miłych wspomnień, a spotkania z zabytkami, wspaniałą przyrodą, walorami turystycznymi i życzliwością mieszkańców spowodują, że będzie to jedno z ulubionych miejsc, do których często się powraca.

Starosta Bydgoski

GMINA BIAŁE BŁOTA

To gmina wiejska, choć jej rzeczywisty charakter od dawna odbiega od tradycyjnego modelu. Z roku na rok coraz bardziej przypomina podmiejską dzielnicę miasta Bydgoszcz. W 2014 roku liczba mieszkańców gminy przekroczyła 18 379.

Gmina Białe Błota położona jest w centralnej części powiatu bydgoskiego w województwie kujawsko-pomorskim, na obszarze zwanym Pradolina Toruńsko-Eberswaldzką. Wschodnia i środkowa część gminy leży na skraju Puszczy Bydgoskiej. Przez jej teren przepływa rzeka Noteć połączona z Kanałem Noteckim.

Atrakcyjność przyrodnicza

Lasy na terenie gminy Białe Błota zajmują 53% powierzchni ogólnej. W związku z bliskością miasta Bydgoszczy i rozwijającą się intensywnie gminą Białe Błota tereny leśne spełniają głównie rolę ochronną, społeczną i produkcyjną. Z racji położenia dużych kompleksów leśnych wśród wielu miejscowości lasy stanowią miejsce wypoczynku dla mieszkańców Bydgoszczy oraz okolicznych miejscowości. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest tu sosna zwyczajna, zajmująca 98% powierzchni leśnej. Pojedynczo w lasach gminy Białe Błota i dość licznie w Cielu występuje dąb szypułkowy, poza tym spotkać można grupki wisienek karłowatych.

Na terenie gminy swoje liczne siedliska mają ptaki chronione. Należą do nich: perkoz dwuczuby, perkozek, bąk, krogulec, myszołów, pustułka, kobuz, derkacz, żuraw, pójdzka, puszczyk, zimorodek, dudek, dzięcioł czarny. Gatunki te spotkać można w lasach, na łąkach oraz w przyjeziornych szuwarach Jeziora Jezuickiego. Zróżnicowane warunki przyrodnicze sprawiają, że gmina Białe Błota stanowi doskonale miejsce do wypoczynku. Wśród atrakcji turystycznych na szczególną uwagę zasługuje przebiegający przez teren gminy Kanał Notecki, a także Jezioro Jezuickie, gdzie swoje siedliska mają chronione gatunki ptaków – m.in. bocian czarny oraz czapla siwa.

Z racji położenia lasów Nadleśnictwa Bydgoszcz w pobliżu wielkiej aglomeracji miejskiej lasy gminy Białe Błota w okresie letnim stały się miejscem częstych wycieczek. Specjalnie dla wszystkich osób spragnionych poznania leśnego życia Nadleśnictwo Bydgoszcz z siedzibą w Białych Błotach utworzyło leśną ścieżkę dydaktyczną na odcinku 5 km, oddaną do użytku zwiedzającym w 1999 roku. Ścieżka położona jest w leśnictwie Białe Błota w pobliżu drogi Bydgoszcz – Szubin.

Szlaki i trasy turystyczne:

Przez gminę Białe Błota przebiegają szlaki turystyczne, które mogą służyć wycieczkom zarówno pieszym, jak i rowerowym.

- Szlak Komputerków – 30,5 km
- Szlak „Relaks” – 17,8 km
- Szlak „Powstania Kościuszkowskiego” – 26,8 km
- Szlak im. Wojciecha Rzeźniackiego – 20,1 km
- Szlak „Nadnotecki” – 27,6 km

Na terenie gminy Białe Błota turyści mają możliwość uprawiania sportów ekstremalnych, pod czujnym okiem doświadczonych instruktorów działającej na tym terenie firmy MaxFly. Tunel aerodynamiczny MaxFly, który pozwala przeżyć niesamowitą przygodę w powietrzu, jest urządzeniem rekreacyjno-szkoleniowym i umożliwia człowiekowi latanie. Usługa skierowana jest do osób, które już opanowały spadanie w powietrzu i mają za sobą niewielką ilość wykonanych skoków, ale również do tych, którzy

planują w przyszłości szkolenie spadochronowe. Godzina spędzona w tunelu jest równoznaczna z sześćdziesięcioma skokami z samolotu! W tunelu można „polatać” indywidualnie, firmowo lub rodzinnie

– dla certyfikatu, ze zwykłej ciekawości lub dla spełnienia marzenia. Z tunelu może korzystać każda zdrowa osoba, o wadze do około 90 kg, która nie ma przeciwwskazań medycznych do latania samolotem. Tunel to świetna atrakcja turystyczna dla każdego, a firma Maxfly, która pomoże zrealizować marzenia o lataniu, mieści się w miejscowości Prądky w gminie Białe Błota, przy ul. Ku Stawom 3.

Historyczne obiekty zabytkowe

- kościół pw. **Matki Boskiej Bolesnej** w Cielu (murowany z czerwonej cegły, styl neogotycki, zbudowany w 1893 roku),
- kościół pw. **NMP Wniebowziętej** w Przyłękach (zbudowany w 1916 roku),
- **kanal Górnonotecki** ze stopniami wodnymi „Lisi Ogon” (1882) i „Łochowo” (1882) z zespołem budynków mieszkalno-gospodarczych,
- kościół **św. Kazimierza w Łochowie** (murowany z czerwonej cegły, zbudowany w 1902 roku).

Ważne adresy

Urząd Gminy Białe Błota

86-005 Białe Błota, ul. Szubińska 7
tel. 52 323 90 90, fax 52 323 90 80
e-mail: sekretariat@bialeblota.pl
www.bialeblota.pl, www.bip.bialeblota.pl

Posterunek Policji w Białych Błotach KMP w Bydgoszczy

ul. Bezpieczna 1, 86-005 Białe Błota, tel. 52 52 55 910
tel. 52 525 59 10, 52 525 59 15, fax 52 525 59 14

Baza noclegowa i gastronomiczna

Euro-Hotel, ul. Szubińska 93, Białe Błota

tel. 52 321 80 00, 52 381 41 69, fax 52 381 41 69
www.eurohotel.com.pl, info@eurohotel.com.pl

Karczma Grzybek, ul. Nizinna 6–8, Białe Błota

tel. 52 524 65 65, tel. kom. 605 039 276
www.karczma-grzybek.pl, karczmagrzybek@wp.pl

Hotel-Restauracja Sylwana, ul. Szubińska 87A, Białe Błota

tel. 52 381 48 59, fax 52 381 48 59
www.hotelsylwana.pl, recepcja@hotelsylwana.pl

Motel Złota Karczma, Kruszyńska 3, Białe Błota

tel. 52 381 46 15, tel. kom. 601 919 805, 534 825 121
www.zlotakarczma.pl, recepcja@zlotakarczma.pl

Willa Maksymilian Bed and Breakfast

Trzciniec, ul. Gminna 20, Białe Błota
tel. kom. 516 630 188, fax 52 349 40 21

Jadło Biskupinek, ul. Łochowska 1, Kruszyn Krajeński

Białe Błota, tel. +48 52 515 61 50
www.jadlobiskupinek.pl, jadlobiskupinek@o2.pl

GMINA DĄBROWA CHEŁMIŃSKA

Gmina leży w północno-wschodniej części powiatu bydgoskiego, i jako jedyna zlokalizowana jest po prawej stronie Wisły, w zachodniej części Wysoczyzny Chełmińskiej, zwanej również Pojezierzem Chełmińskim. Liczy 18 sołectw z 23 miejscowościami wiejskimi, zamieszkiwanych przez ponad 8000 mieszkańców. Łączna powierzchnia gminy wynosi 12 460 hektarów.

Oddalona zaledwie 12 km od granicy aglomeracji miejskiej, stanowi obszar dogodny zarówno do zamieszkania, jak również do wypoczynku i rekreacji. Gmina ma charakter rolniczo-usługowy, z przewagą przetwórstwa owocowego, usług metalowo-odlewniczych, piekarniczych, drzewnych. Znajduje się tu również słynna ze swoich tradycji rozlewnia wody mineralnej „Ostromecko”.

Atrakcyjność przyrodnicza

Bogactwem krajobrazowym i przyrodniczym terenu gminy Dąbrowa Chełmińska są kompleksy leśne stanowiące 45% ogólnej powierzchni. 75% powierzchni obszaru

zajmują strefy prawnie chronione krajobrazu związane z rezerwatami. U podnóża stromych zboczy nadwiślańskich wypływają źródła wody mineralnej i ciekły wodne. Tutejsze źródło wód alkalicznych „Maria” eksploatowane jest na skalę przemysłową od 1984 roku.

Atrakcyjność turystyczna

Zróznicowanie pod względem przyrodniczo-geograficznym, położenie na styku trzech makroregionów, duża lesistość oraz liczne formy ochrony przyrody nadają gminie Dąbrowa Chełmińska wysoką rangę przyrodniczą i krajobrazową w skali województwa kujawsko-pomorskiego. Na terenie gminy znajdują się cztery rezerваты przyrody – Rezerwat Leśny „Wielka Kępa Ostromecka”, Rezerwat torfowiskowy brzozy karłowatej „Linje”, Rezerwat Leśny „Las Mariański”, rezerwat „Reptowo”, fragment Zespołu Parków Krajobrazowych Nadwiślańskiego i Chełmińskiego, a także liczne pomniki przyrody i użytki ekologiczne na terenach leśnych. Uzupełnieniem walorów przyrodniczych jest zabytkowy zespół pałacowo-parkowy w Ostromecku. Obszar gminy stanowi atrakcyjny teren dla rekreacji i uprawiania różnych form turystyki. Piesze i rowerowe szlaki turystyczne, to niewątpliwie najciekawsze trasy, pozwalające turystom i mieszkańcom docenić urodę gminy.

Szlaki i trasy turystyczne

- Żółty szlak pieszy Rezerwatów Chełmińskich – 48,4 km
- Czarny pieszy szlak Orlich Gniazd – 4,8 km
- Niebieski szlak rowerowy Bydgoszcz – Toruń – 57 km
- Czarny szlak rowerowy „Po Dolinie Dolnej Wisły” – 480 km
- Zielony szlak „Dookoła Doliny Dolnej Wisły” – 105 km
- Wiślana Trasa Rowerowa (częściowo pokrywająca się z powyższym)
- Ogólnopolski Szlak Cystersów, biegnący terenem województwa kujawsko-pomorskiego, przechodzący przez południowo-zachodnią część gminy

Historyczne obiekty zabytkowe

- kościół pw. Świętych Mikołaja, Stanisława i Jana w Ostromecku, o charakterze gotyckim, z I połowy XV wieku, przebudowany w XVI wieku, z wystrojem wnętrza oraz bramką w stylu barokowym,
- kościół pw. Narodzenia Najświętszej Panny Maryi w Czarzu, gotycki, z XVI wieku, przebudowany w XVI i XIX stuleciu,
- kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Dąbrowie Chełmińskiej, murowany z czerwonej cegły, o charakterze neogotyckim, z przełomu XIX i XX wieku,

- we wsi Ostromecko, malowniczo położonej na skraju skarpy nadwiślańskiej, widoczny jest z daleka **zespół pałacowo-parkowy**, składający się z dwóch pałaców: tzw. Starego Pałacu, wzniesionego w latach trzydziestych XVIII wieku, w stylu saskiego rokoka, w miejscu dawnego dworu obronnego, oraz Pałacu Nowego, – klasycystycznego z eklektycznymi dobudówkami z połowy XIX wieku.
- **kościół parafii pod wezwaniem św. Wojciecha i Katarzyny** z lat 1755–1777 oraz cmentarz z ogrodzeniem w Boluminku,
- **zespół wytwórni wód stołowych w Ostromecku**, obejmujący budynek produkcyjny z 1903, budynek mieszkalno-administracyjny nr 6 z 1884 i mur oporowy z 1884 roku.

Aktywnie w gminie

Na terenie gminy organizowane są otwarte imprezy plenerowe, które przyciągają swoją oryginalnością rzesze turystów. Największą popularnością cieszą się rokrocznie planowane:

- **Jarmark** w Zakolu Dolnej Wisły – czerwiec,
- **Piknik Napoleoński** – lipiec,
- **Piknik lotniczy** w Czarzu – lipiec,
- **Ogólnopolski bieg uliczny** – październik,
Dąbrowa Chełmińska – Ostromecko.

Urząd Gminy w Dąbrowie Chełmińskiej

ul. Bydgoska 21, 86-070 Dąbrowa Chełmińska

tel. 52 381 60 05, fax 52 381 62 90

www.dabrowachelminska.lo.pl

e-mail: sekretariat@dabrowachelminska.lo.pl

Baza noclegowa i gastronomiczna

Restauracja „Ostromecka”

ul. Bydgoska 8, 86-070 Ostromecko

tel./fax 52 381 76 18, tel. kom. 602 797 026

www.ostromecka.com.pl, restauracja@ostromecka.com.pl

Przedsiębiorstwo Gastronomiczno-Hotelarskie „Jermir”

Strzyżawa k. Bydgoszczy (Stary Fordon),

Dąbrowa Chełmińska,

tel./fax 52 381 74 53, tel./fax 52 381 74 54

www.jermir.bydgoszcz.pl, pgh@jermir.bydgoszcz.com

Baza agroturystyczna

Gospodarstwo Agroturystyczne Urszula Michalczyszyn

Pień 1, Dąbrowa Chełmińska

tel. 52 381 79 01, tel. kom. 784 221 430

Gospodarstwo Agroturystyczne „Gzinianka”

Gzin 76, Dąbrowa Chełmińska

tel. 52 381 61 52, tel. kom. 514 814 308, 509 925 876

gzinianka@agro.turystyka.pl, www.agro.turystyka.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne „Zacisze”

Mariola i Marek Kuśmierk, ul. Gzin 39, Dąbrowa Chełmińska

tel. 52 381 60 04, tel. kom. 694 523 958

www.gzin.com.pl, naszezacisze@wp.pl

Gospodarstwo ekoagroturystyczne „Pachotówko”

Gzin 24, Dąbrowa Chełmińska

tel. 52 381 64 31, fax 52 335 79 74, tel. kom. 796 066 518

www.pachotowko.pl, gzin24@pachotowko.pl

GMINA
DOBRCZ

Gmina Dobrcz to gmina typowo rolnicza, leżąca w północno-wschodniej części powiatu bydgoskiego. Obszar gminy wynosi 130 km², a w 21 sołectwach mieszka ponad 10 250 mieszkańców.

Atrakcyjność przyrodnicza

Na terenie gminy występują liczne pomniki przyrody, takie, jak: dęby, lipy, kasztanowce o obwodach dochodzących do 300 cm.

Wśród pomników przyrody nieożywionej można zobaczyć:

- **głaz narzutowy** o nazwie „Głaz Adama Grzymały-Siedleckiego” o obwodzie 620 cm, znajdujący się przy drodze Pyszczyń – Nekla,
- **głaz narzutowy** o obwodzie 560 cm znajdujący się na polu w odległości 50 m od drogi Dobrcz – Pyszczyń,
- **jaskinię o nazwie „Bajka”** znajdującą się przy parku dworskim na zboczu parowu, na działce ewidencyjnej nr 54 obrębu Gądecz w miejscowości Gądecz.

W gminie Dobrcz znajduje się 12 parków wiejskich. Dominują w nich gatunki rodzimych drzew i krzewów. Gatunki obce, na ogół gorzej znoszące klimat, obumarły

bądź są w stanie bardzo dojrzałym. W niektórych parkach wprowadzono nasadzenia młode, szczególnie krzewów. W kozieleckim parku znajduje się lapidarium, będące śladem historii Kozielca. Powstało ono z pozostałości starych grobów i poświęcone jest pamięci mieszkańców pochowanych wiele lat temu na tym terenie.

Szlaki i trasy turystyczne

Przez teren gminy przebiegają dwa szlaki piesze – Jezior Koronowskich (zielony) i Nadwiślański (zielony), oraz trzy szlaki rowerowe – Wiślana Trasa Rowerowa, Dookoła Doliny Dolnej Wisły (zielony), Po Dolinie Dolnej Wisły (czarny).

Atrakcyjność turystyczna

Na terenie gminy znajdują się dwa akweny wodne – jezioro w Kusowie, przeznaczone dla wędkarzy, którego zarządcą jest Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, i jezioro w Borównie, przy którym znajdują się dwie plaże. W Kozielcu na turystów czeka ścieżka edukacyjno-przyrodnicza, która powstała na kanwie ciekawej rzeźby strefy krawędziowej Doliny Dolnej Wisły. Wiedzie ona przez obfite zbiorowiska roślinne – od naturalnych do silnie przekształconych przez działalność ludzką. Na jej trasie wyznaczono 10 punktów dotyczących znajdującej się tam szaty roślinnej. Ścieżka jest doskonałym miejscem dla osób pasjonujących się malarstwem, fotografią, a przede wszystkim piękną przyrodą. Pozwala na uprawianie turystyki pieszej i jest atrakcyjna do przejazdów rowerem terenowym (można nią dojechać w pobliże Wału Nadwiślańskiego, prowadzącego z Kozielca w okolice Świecia i Chełmna).

Historyczne obiekty zabytkowe

- **Augustowo** – pozostałości zespołu dworskiego z drugiej połowy XIX wieku,
- **Kozielec** – zabytkowy kościół filialny pw. Niepokalanego Poczęcia powstały w 1906 r. Zbudowany z cegły w stylu pruskim, na zewnątrz obity deskami. Znajduje się w rejestrze zabytków,
- **Strzelce Górne** – XIX-wieczny zespół dworski z murowanym dworem, w którym obecnie mieści się szkoła,
- **Włoki** – drewniany kościół pw. św. Marii Magdaleny z 1699 roku w stylu barokowym,

- **Wudzyn** – murowany kościół parafialny pw. św. Barbary z 1882 roku, murowany budynek szkoły z 1906 roku oraz osiem chat drewnianych z połowy XIX wieku,
- **Karolewo** – oficyna dworska z końca XIX w. z regionalnymi zbiorami muzealnymi,
- **Dobrcz** – kościół pw. św. Wawrzyńca z połowy XIX wieku,
- **zespół dworski w Trzęsaczu**, obejmujący dwór z drugiej połowy XIX wieku, park z przełomu XIX/XX wieku, dwie obory z 1876 i 1883 roku oraz spichrz z 1856 roku,
- **zespół dworski z drugiej połowy XIX wieku w Paulinach**, obejmujący dwór z 1880 roku i park z końca XIX wieku,
- **zespół dworski w Kotomierzu**, obejmujący dwór z 1880 roku i park z początku XIX wieku.

Urząd Gminy w Dobrczu

86-022 Dobrcz, ul. Długa 50

tel. 52 364 80 10, fax 52 364 80 32

e-mail: dobrcz@dobrcz.pl

www.dobrcz.pl

Baza gastronomiczna

Pizzeria „Manhattan”

Dobrcz, ul. Jesionowa 2, tel. 52 381 80 16

Bar Orientalny „Jaśmin”

Trzeciwiec 20, Dobrcz, tel. 52 364 95 66

Karczma „Tokuzi”

Włoki 1, Dobrcz, tel. 52 364 94 04

Campari – Kawiarnia

ul. Długa 28, Dobrcz, tel. 52 381 89 00

Baza agroturystyczna

Agroturystyka Anna i Józef Czerniak

ul. Strzelce Dolne 25, Dobrcz

tel. 52 381 73 21, tel. kom. 609 462 286

www.annaijozef.com.pl, www.aniaijozef.dobrynocleg.pl,

jozefcz71@gmail.com

Gospodarstwo Agroturystyczne Gibas Tatiana

ul. Spacerowa 86-022 Borówno, Dobrcz, tel. 668 838 310

Gospodarstwo Agroturystyczne Oskar

ul. Strzelce Dolne 27, Dobrcz

tel. 52 381 70 94, tel. kom. 692 234 529

e-mail: szeryf.tz@op.pl

Chlebowe Gospodarstwo Kromeczka, Urszula i Marian Mele

ul. Gądecz 31, 86-022 Dobrcz

tel. 52 324 41 16, tel. kom. 608 516 636

Agroturystyka Pod Dębem

ul. Turystyczna 9A, Aleksandrowo, Dobrcz

tel. 52 381 81 34

Różana Chatka

Kozielec 22, 86-022 Dobrcz, tel. 52 364 92 16

GMINA KORONOWO

To największa obszarowo gmina w powiecie bydgoskim i jedna z największych w województwie kujawsko-pomorskim. Zajmuje 41 170 ha i liczy około 24 tysiące mieszkańców. Jest to gmina miejsko-wiejska, w której rolę centrum administracyjnego pełni miasto Koronowo (blisko 11 tysięcy mieszkańców), położone ok. 25 km od Bydgoszczy. Na południowym skraju Borów Tucholskich, Koronowo leży przy ważnych drogowych szlakach komunikacyjnych, w tym drodze krajowej nr 25 oraz nr 56. Na obszarze gminy, poza miastem, znajdują się 33 sołectwa.

Trochę historii

Koronowo jest silnie związane z zakonem cystersów. W 1288 roku dzisiejsze miasto zostało – w drodze zamiany z biskupem włocławskim Wisławem – nabyte przez za-

kon jako osada smolarska (Smeysche, Smexe), gdzie następnie przeniesiono siedzibę konwentu z Byszewa oraz założono nowy klasztor. Istniały tutaj bardzo korzystne warunki do rozwoju gospodarczego – znakomity szlak komunikacyjny i transportowy, jakim była Brda i przeprawa przez nią oraz krzyżujące się szlaki handlowe z Kujaw i Wielkopolski do Gdańska czy z ziemi chełmińskiej na Pomorze Zachodnie.

Zasługi cystersów dla powstania i rozwoju Koronowa są niewątpliwe. To oni uzyskali dla dzisiejszego Koronowa oprócz praw miejskich również liczne przywileje. Akt lokacyjny miasta wydał król Kazimierz Wielki w Kruszwicy 18 grudnia 1368 roku. Powstałe na mocy przywileju mia-

sto nazywało się Byszewo, tak jak pierwotna siedziba cystersów. Jednak dla odróżnienia obu miejscowości nowe miasto zaczęto nazywać Nowe Byszewo. Nazwa Koronowo weszła w życie znacznie później, bo dopiero w pierwszej połowie XV wieku. Pochodzi ona od nazwy klasztoru koronowskiego, który mnisi nazwali Corona Marie ze względu na szczególnie pieczołowicie wyznawany kult Najświętszej Maryi Panny. Lokacja miasta odbyła się na prawie niemieckim – centralną część miasta stanowi prostokątny plac rynkowy o wymiarach 90 x 70 m, z którego narożników wybiegają pod kątem prostym po dwie prostopadłe do siebie ulice. Rozdzielają one osiem prostokątnych bloków mieszkalnych, stanowiących podstawę średniowiecznej zabudowy. Ten układ zabudowy zachował się do dzisiaj. Dokumentem będącym dopełnieniem aktu lokacyjnego, w którym bardziej szczegółowo uregulowano wszystkie sprawy związane z urządzeniem nowego miasta, był nowy przywilej wydany przez opata Jana 11 listopada 1370 roku.

Atrakcyjność turystyczna

Największym atutem i najbardziej rozpoznawalnym walorem turystycznym gminy Koronowo jest sztuczny zbiornik wodny Zalew Koronowski. Akwen ten i jego okolice to bardzo atrakcyjne miejsca zarówno dla osób szukających możliwości aktywnego wypoczynku, jak i ludzi, którzy cenią sobie ciszę, spokój i relaks na łonie natury. Na atrakcyjność Zalewu składają się wyjątkowe walory przyrodniczo-krajobrazowe i dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna. Akwen o powierzchni 1600 ha prawie na całej długości 36 km, przy linii brzegowej około 102 km, otaczają zwarte kompleksy leśne, pełne dzikiej zwierzyny, grzybów i owoców leśnych. Liczne szlaki turystyczne – piesze i rowerowe – pozwalają turystom przemierzać te tereny, dając możliwość bezpośredniego kontaktu z naturą. Z kolei sam Zalew Koronowski jest najprężniejszym w województwie kujaw-

sko-pomorskim centrum żeglarstwa. Wokół jeziora usytuowanych jest wiele przystani i stanic wodnych, a w szczycie sezonu pływa po nim kilkaset jachtów. Pomimo tego jest tu wiele zacisznych miejsc, ustronnych zatoczek, gdzie żeglarze mogą się zaszyć nie niepokojeni przez nikogo.

W trakcie sezonu na Zalewie Koronowskim odbywają się liczne imprezy i regaty żeglarskie. Jednakże Zalew to nie tylko żeglarstwo. To także część Szlaku Brdy, jednego z najpopularniejszych w Polsce szlaków spływów kajakowych, stąd widok kajakarzy jest tutaj codziennością.

Na terenie gminy Koronowo można z powodzeniem uprawiać turystykę aktywną. Sprzyjają temu, poza Zalewem Koronowskim (doskonały do uprawiania żeglarstwa), również rzeka Brda, na której organizowane są spływy kajakowe, a także Rynna Jezior Byszewskich. Przez gminę Koronowo przebiega międzynarodowa trasa Euroroute-R1, regionalny szlak rowerowy BY-6001n oraz szereg innych ścieżek. Istnieje także baza do uprawiania sportu jeździeckiego

Szlaki i trasy turystyczne

Wokół zalewu, pośród przepięknych lasów, widać się liczne nitki szlaków turystycznych, pieszych i rowerowych. Do najważniejszych z nich zaliczyć możemy:

- **Szlak żółty** – Szlak im. Leona Wyczółkowskiego (dł. ok. 70 km)
- **Szlak zielony** – Szlak Jeziora Koronowskiego (dł. ok. 75 km)
- **Szlak czarny** – Szlak Białego Węgla (dł. ok. 36 km)
- **Szlak niebieski** – Szlak Brdy (dł. ok. 165 km)
- **Szlak czerwony** – Szlak KTP „TALK” Bydgoszcz (dł. 45 km)
- **Regionalny szlak rowerowy** BY-6001n (niebieski)
- **Międzynarodowy szlak rowerowy** Euroroute R-1

Gmina Koronowo wraz z powiatem bydgoskim inwestuje w infrastrukturę rowerową. Na terenie gminy znajduje się obecnie sieć tras rowerowych umożliwiających dotarcie do wielu atrakcyjnych turystycznie miejsc oraz do plaż usytuowanych nad Zalewem Koronowskim. 5 października 2014 roku odbyła się uroczystość otwarcia ścieżek rowerowych zbudowanych w ramach projektu partnerskiego „Budowa ścieżek rowerowych w powiecie bydgoskim, chełmińskim i mieście Bydgoszcz”, dofinansowanego z Regionalnego Programu Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Udostępniono kolejną trasę rowerową łączącą Koronowo z Bydgoszczą, która prowadzi malowniczą polno-leśną trasą, po śladzie dawnej kolejki wąskotorowej, przez zabytkowy, jeden z najwyższych w Europie, most kolejki wąskotorowej, znajdujący się w miejscowości Okole.

Wydarzenia kulturalne

Turyści odpoczywający na terenie gminy mają możliwość uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych o ponadregionalnym zasięgu, organizowanych tutaj każdego roku i wpisanych do gminnego kalendarza imprez, do których zaliczyć można:

- **Noc Muzeów** – maj
- **Festiwal Piosenki Żeglarskiej „Szuwarowe Szanty” i Noc Świętojańska** – czerwiec
- **Arie na plaży „Ryszard Smęda Zaprasza”**
- **Jarmark Cysterski** z inscenizacją Bitwy z Krzyżakami pod Koronowem – lipiec
- **Festiwal Kapel Podwórkowych** oraz **Regaty Żeglarskie** o Puchar Burmistrza Koronowa – sierpień
- **Mariackie Wieczory Kameralne** w Bazylice pw. WNMP w Koronowie – lipiec, sierpień.

Największą imprezą o charakterze historycznym jest jednak Jarmark Cysterski połączony z inscenizacją bitwy z Krzyżakami pod Koronowem. Jest to dwudniowa impreza rekonstrukcyjna, która odnosi się do faktu, że Koronowo leży na Szlaku Cysterskim i słynie ze zwycięskiej bitwy pod Koronowem, którą wojska polskie stoczyły z wojskami krzyżackimi 10 października 1410 r. Miłośnicy historii mogą przenieść się do czasów rycerskich i wziąć udział w wielu historycznych wydarzeniach z tego okresu.

Aktywnie w Koronowie

W gminie Koronowo turysta może przenieść się w czasie i poznać tajniki starych zawodów, takich jak: garncarstwo, tkactwo i wiele innych. Usługi prowadzenia warsztatów i pokazów świadczy dla turystów:

Warsztat Garncarski „GARNIEC”

Lipkusz 8, 86-010 Koronowo, tel. 608 01 25 41
biuro@garniec.pl, www.garniec.pl

W Stopce k. Koronowa mieści się jeden z nielicznych w Polsce Rożen-Skansen, gdzie smaczny posiłek można zjeść w scenerii i wśród sprzętów sprzed kilkudziesięciu lat.

Rożen-Skansen,

Stopka 19, tel. 52 382 36 54
stopkarozen@stopkarozen.pl, www.stopkarozen.pl

Aktywne życie kulturalne i sportowe na terenie miasta i gminy Koronowo koordynuje **Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury** wraz z **Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji**. Zapowiedzi atrakcji i wydarzeń kulturalno-sportowych można szukać na stronach: www.mgok.koronowo.pl www.mgosir.koronowo.pl.

Historyczne obiekty zabytkowe

- **most kolejowy** nad rzeką Kamionką z 1909 roku w Buszkowie,
- **kościół pw. Świętej Trójcy** z 1663 roku w Byszewie,
- **zespół dworski** w Gościeradzu obejmujący dwór z lat 1931–1934 i park z II połowy XIX wieku,
- **dzielnica starego miasta Koronowa** z drugiej połowy XIV w.,
- **kościół klasztorny Cystersów**, obecnie parafia pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny z końca XIII wieku w Koronowie,
- **synagoga** z 1858 roku, od 1938 siedziba Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przy ul. Szkolnej 6 w Koronowie,
- **cmentarz żydowski** z połowy XIX w. przy ul. Kotomierskiej w Koronowie,
- **pałac opata** z przełomu XVII/XVIII wieku, obecnie dom mieszkalny przy ul. Klasztornej 1 w Koronowie,
- **młyn wodny „Diabelski Młyn”** z połowy XIX w. w Koronowie,
- **stalowy most kolejowy**, wąskotorowy z 1895 roku na Brdzie w Koronowie,

- **zespół dworski** z połowy XIX w. w Krąpiecie, obejmujący ruinę dworu, park z drugiej połowy XIX w. i ruinę spichrza,
- **zespół kościelny pw. św. Wawrzyńca** w Makowarsku, obejmujący kościół rzymskokatolicki z lat 1790–91 i cmentarz przykościelny,
- **dwór drewniano-murowany** z XVIII wieku w Lucimiu,
- **zespół kościelny parafii pw. św. Anny** w Łasku Wielkim, obejmujący kościół z lat 1765–1772, dzwonnice z połowy XIX wieku i cmentarz przykościelny wraz z murowanym ogrodzeniem z połowy XIX wieku,
- **ruiny zamku** z XIV w. wraz z otoczeniem w Nowym Jasińcu,
- **kościół parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła** z lat 1929–1930 w Wierzchucinie Królewskim,
- **kościół parafii pw. św. Michała Archanioła** z 1785 roku we Wtelnie.

Urząd Miejski w Koronowie

86-010 Koronowo, pl. Zwycięstwa 1

tel. 52 382 64 00, fax 52 382 64 01

sekretariat@um.koronowo.pl

www.koronowo.pl

Baza noclegowa i gastronomiczna**Hotel Sophie**

ul. Alfonsa Hoffmana 42, 86-010 Koronowo

osiedle Samociążek, tel. 52 382 38 38

www.hotel-sophie.pl

Park Hotel Tryszczyn

ul. Długa 1, 86-011 Wtelno, tel. 52 382 77 10

www.parkhotel.tryszczy.pl

Ośrodek Wczasowy „ArKadia”

Sokole Kuźnica 2, 86-013 Mąkowarsko

tel. 608 551 187, 532 543 443

www.arkadia-wczasy.pl

OW „Polonez” Pieczyska

86-010 Koronowo, tel. 52 382 74 30

www.owpolonez.com.pl

REWITA WDW (ŻAGIEL)

Pieczyska, ul. Wypoczynkowa 1, 86-010 Koronowo

tel. 52 382 74 25, www.rewita.pl/wdw-pieczyska

OW „Promenada” Pieczyska

ul. Wypoczynkowa 4, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 74 01

www.pieczyskapromenada.pl

OW „Wrzos”

Wielonek, 89-525 Sucha na Pomorzu, tel. 52 382 26 75

www.wielonek.eu

OW „Sokole”

Sokole Kuźnica, 86-013 Mąkowarsko, tel. 52 382 26 60

www.sokolekuznica.pl

Harcerski Ośrodek Obozowy Hufca Bydgoszcz-Miasto

Pólko, 86-010 Koronowo, tel. 52 322 17 94

www.polko.bydgoszcz.pl

Ośrodek ZHP Krówka Leśna

86-013 Mąkowsko, tel. 52 322 20 68, 602 122 420

www.krowka-lesna.pl

Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy „JULIA”

Samociążek, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 59 19

www.julia.bydgoszcz.pl

Ośrodek Wypoczynkowy „KRĘGIEL”

Nowy Jasinieć, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 97 29

www.kregiel.pl

Ośrodek „Relaks”

Pieczyska, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 74 76

www.relaks-pieczyska.pl

OW „Zacisze”

Pieczyska, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 74 24

www.promyk-pieczyska.pl

Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy SONOA

Pieczyska, ul. Wypoczynkowa 2, tel. 52 320 10 98

www.sonoa.pl

Pokoje do wynajęcia

ul. Dworcowa 39, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 21 44

Pokoje do wynajęcia Krzyżelewska Arleta

ul. Nowodworska 9/1, 86-010 Koronowo, tel. 793 102 077

Relaks nad Zalewem

ul. Na Skarpie 10, 86-010 Koronowo, tel. 888 094 747
www.samociazek_wczasy.w.interia.pl

Wypoczynek u Jadzi

Koronowo, osiedle Samociązek, tel. 608 129 094

Baza agroturystyczna**Pensjonat agroturystyczny Rybakówka nad Zalewem**

Sokole Kuźnica 3, 86-013 Mąkowsko, tel. 52 324 81 60,
www.rybakowka.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne Teresa i Józef Helmin

Buszkowo 80, 86-012 Buszkowo, tel. 52 382 50 10

Gospodarstwo Agroturystyczne Jan Tofil

Nowy Jasiniec 18, 86-010 Koronowo, tel. 52 344 94 41
www.tofil.agroturystyka.pl

Klub Jeździecki „Deresz”, Nowy Dwór, 86-010 Koronowo

tel. 52 382 34 55, www.deresz.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne Anna Zywert

86-017 Wierzchucin Królewski, tel. 52 382 32 06
www.zywertowo.32.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne „Głusza” Maria Borowicz

Wiskitno 71, 86-017 Wierzchucin Królewski, tel. 510 159 721

Gospodarstwo Agroturystyczne „Stajnia Stary Jasiniec”

Stary Jasiniec 57, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 60 10
 tel. 691 518 828, www.staryjasiniec.pl

Pola namiotowe**Przy Ośrodku Wczasowym „ArKadia”**

Sokole Kuźnica 2, 86-013 Mąkowsko, tel. 608 551 187

Przy Ośrodku Rekreacyjno-Wypoczynkowym „Julia”

Samociązek, 86-010 Koronowo, tel./fax 52 382 59 19
 Romanowo, 86-010 Koronowo, tel. 661 852 391
www.julia.bydgoszcz.pl

Ośrodki turystyki kwalifikowanej

Klub Żeglarski „Wind”

ul. Jachtowa 1, Romanowo, 86-010 Koronowo
tel. 52 382 28 48, www.windkoronowo.pl

Oddział Żeglarski PTTK „PASAT” Pieczyska

ul. Warszawskich 1, tel. 504 101 169, www.pasat.pl

Rodzinny Port Jachtowy „Tazbirowo”

ul. Biwakowa 10, Romanowo, 86-010 Koronowo
tel. 606 770 843, www.tazbirowo.pl

Ludowy Klub Turystyczny „Wyczół”

Gościeradz, 86-011 Wtelno, tel. 52 382 83 45
www.lktwg.com

Klub Jeździecki „Deresz”

Nowy Dwór, 86-010 Koronowo, tel. 52 382 34 55
www.deresz.pl

Przystań Bydgoskiego Klubu Żeglarskiego Marina w Pieczyskach

tel. 52 382 74 92, www.bydgoskiklubzezlarski.pl

PTTK „Szlak Brdy”

Bydgoszcz, ul. H. Sienkiewicza 1/I, tel. 52 322 35 89
www.pttk.bydgoszcz.pl

Statki spacerowe po Zalewie Koronowskim

Statek wycieczkowy „Zgłowiąda”

tel. kom. 601 677 217, tel. 52 382 74 77

Statek wycieczkowy „NIVA”

tel. 603 556 220

Ważne adresy

Komisariat Policji w Koronowie

ul. Paderewskiego 31, tel. 52 382 06 00 (997)

Pogotowie Ratunkowe

ul. Paderewskiego 33, tel. 52 382 23 32 (999)

Straż Pożarna

Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego

ul. Ogrodowa 59, tel. 52 382 22 26 (998)

Policja Wodna, Koronowo–Pieczyska

tel. 52 382 06 00

Ratownictwo Wodne, Koronowo–Pieczyska

tel. 660 412 779, 602 661 394

Rejonowe WOPR w Bydgoszczy

ul. Toruńska 157, 85-880 Bydgoszcz, tel. 52 346 22 69

Komunikacja

Przystanek PKS

ul. Paderewskiego 23, 86-010 Koronowo, tel. 52 322 90 57
(PKS Bydgoszcz), www.pks.bydgoszcz.pl

Postój TAXI

plac Zwycięstwa, 86-010 Koronowo
tel. kom. 691 548 104, 512 324 370

FR BUS, tel. 52 382 36 77, www.frbus.pl

Bankomaty

Plac Zwycięstwa 12, ul. Pomianowskiego 3
(Bank Spółdzielczy)

Plac Zwycięstwa 23, ul. Witosa 14
(Bank PEKAO S.A.)

ul. Pomianowskiego 5A
(PKO Bank Polski S.A.)

Plac Zwycięstwa – sklep Biedronka
(Bankomat Euronet)

ul. Witosa 1K – Supermarket „Pepco”
(Bankomat Euronet)

Instytucje

Punkt Informacji Turystycznej
Izba Muzealna

Plac Zwycięstwa 22, tel. 52 382 46 53
www.koronowo.pl

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury

ul. Szosa Kotomierska 3, 86-010 Koronowo
tel. 52 382 25 04, www.mgok.koronowo.pl

Miejsko-Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji

ul. Wąskotorowa 4, 86-010 Koronowo
tel. 785 901 202, tel. 785 901 200
www.mgosir.koronowo.pl

Zakład Gospodarki

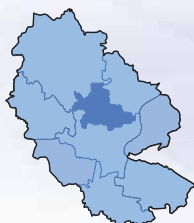
Komunalnej i Mieszkaniowej

ul. Aleje Wolności 4, 86-010 Koronowo
tel. 52 58 60 418, www.zgkim.koronowo.pl

GMINA OSIELSKO

Położona jest na skraju Wysoczyzny Świeckiej, pomiędzy rzekami Wisłą i Brdą, i okala Bydgoszcz od strony północnej. Administracyjnie przynależy do województwa kujawsko-pomorskiego i wchodzi w skład powiatu bydgoskiego. Od północnego zachodu graniczy z gminą Koronowo, od północnego wschodu z gminą Dobrcz, od południa z Bydgoszczą i od zachodu – na odcinku około 1,5 km – z gminą Sicienko. W skład gminy Osielsko wchodzi siedem sołectw: Bożenkowo, Jaruzyn, Maksymilianowo, Niemcz, Niwy-Wilcze, Osielsko oraz Żołędowo. Jej powierzch-

nia całkowita wynosi około 10 200 ha. Gmina ma dogodne połączenia drogowe i kolejowe: przebiegają tutaj linie kolejowe do Gdańska i Gdyni, droga krajowa nr 5 Bydgoszcz – Gdańsk, a także drogi wojewódzkie i powiatowe. Gminę Osielsko zamieszkuje obecnie ponad 11 tys. osób. Liczba mieszkańców systematycznie wzrasta wskutek osadnictwa ludności napływowej. Sprzyja temu procesowi polityka zagospodarowania przestrzennego gminy oraz korzystne warunki środowiska geograficznego.

Atrakcyjność przyrodnicza

Gmina Osielsko położona jest w obrębie kilku mezoregionów. Największa, centralna część jest morenową wysoczyzną falistą. Deniwelacje terenu sięgają tutaj nawet kilku metrów. Od południa gmina graniczy z otuliną zieleni bydgoskiego Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku. Wschodnia część obejmuje niewielki fragment Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego. Na szczególną uwagę zasługuje tutaj „Parów Jarużyński”, stanowiący przykład procesów geomorfologicznych. Ze skarpy podziwiać można piękną panoramę Wisły. Obecnie jest tutaj użytek ekologiczny „Uroczysko Prodnia” – teren obejmujący kępy drzew i krzewów oraz płaty roślinności wraz ze źródłiskami, tworzący ciąg ekologiczny. Zachodnią granicę gminy stanowi rzeka Brda. Te tereny należą do mezoregionu Doliny Brdy oraz do Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego. Północne tereny gminy położone w sołectwach Bożenkowo oraz Żołędowo i zaliczane są do najbardziej zalesionych. Ten pięknie położony obszar stanowi przedsiónek Borów Tucholskich.

Szlaki i trasy turystyczne

- **Szlak żółty im. inż. Tadeusza Janickiego** – prowadzi przez tereny Lasu Gdańskiego i wzgórze koło Czarnówka znajdujące się w granicach Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego.

Trasa: Bydgoszcz – Brdyjście – Zamczysko – Osielsko.

- **Szlak Czerwony Klubu Turyistów Pieszych „Talk”** – prowadzi przez Osielsko i wkracza do doliny Brdy.

Trasa: Osielsko – Bydgoszcz
Opławiec – Gościeradz.

- **Szlak czerwony im. Jeremiego Przybory** – prowadzi z Fordonu do Myślecinka przez Wzgórza Fordońskie, Las Gdański i Zamczysko.

Trasa: Bydgoszcz Fordon – Zamczysko – Myślecinek.

- **Szlak zielony im. inż. Pawła Ciesielczuka** – przebiega przez tereny leśne na północ od Bydgoszczy, następnie przekracza głęboką dolinę Brdy.

Trasa: Osielsko – Niemcz – most na Brdzie – Bydgoszcz
Opławiec.

Historyczne obiekty zabytkowe

- **kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego** z 1715 roku w Żołędowie,
- **kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny** z 1844 roku w Osielsku,
- **pałac w Żołędowie** – Dom Dobrego Pasterza dla Samotnych Matek (I poł. XIX wieku) – obiekt nie jest udostępniony do zwiedzania,
- **dwór z pocz. XX wieku** w Bożenkowie – własność prywatna.

Turystyka aktywna

Gmina Osielsko jest miejscem, które od 2011 roku stało się mekką turystyczną dla pasjonatów dyscypliny Nordic Walking. Przy Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji prężnie funkcjonuje grupa nordic walking, która odnosi sukcesy na skalę ogólnopolską i z miesiąca na miesiąc powiększa się o nowych zwolenników tej popularnej formy aktywnego spędzania czasu. Z tego powodu GOSiR stał się organizatorem wielu prestiżowych zawodów Nordic Walking o randze krajowej i międzynarodowej, na które ściągają grupy turystów, dla których ten sposób aktywności sportowej stał się zarazem sposobem na zwiedzanie i spędzanie urlopu. Dla nich też przez cały rok udostępniona jest przy GOSiR wypożyczalnia sprzętu Nordic Walking, a na terenie gminy na tych turystów czekają profesjonalnie przygotowane trasy Nordic Walking, bogate zaplecze noclegowo-gastronomiczne, leśne tereny rekreacyjne i nowoczesny basen.

Ważne adresy

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji

ul. Tuberozy 2, 86-031 Osielsko, tel. 52 320 03 09

gosir@gosir.osielsko.pl, www.gosir.osielsko.pl

Urząd Gminy w Osielsku

86-031 Osielsko, ul. Szosa Gdańska 55A

Sekretariat: tel. 52 324 18 00, fax 52 324 18 03

Punkt informacyjny: tel. 52 324 18 70

www.osielsko.pl, sekretariat@osielsko.pl

Baza noclegowa i gastronomiczna

Przez gminę Osielsko przebiega uczęszczana przez turystów, wiodąca w kierunku Gdańska, droga krajowa nr 5. Znajduje się przy niej wiele hoteli i restauracji, które kuszą swoim standardem, wystrojem i wysmienitą kuchnią.

Hotel & Restauracja Tawerna

ul. Szosa Gdańska 81, 86-031 Żołędowo

hotel tel. 783 16 65 16

restauracja tel. 510 063 904

www.tawernahotel.pl, recepcja@tawernahotel.pl

Hotel Gazdówka

ul. Szosa Gdańska 9, Żołędowo, 86-031 Osielsko

tel. 52 328 27 80, fax 52 328 27 79

www.gazdowka.com.pl, hotel@gazdowka.com.pl

Hotel Pan Tadeusz Bydgoszcz

Osielsko, ul. Szosa Gdańska 43

tel. 52 360 54 00, 52 360 54 20, tel. kom. 660 631 388

www.hotel-pan-tadeusz.pl, recepcja@hotel-pan-tadeusz.pl

Hotel – Restauracja „Czarny Koń”

ul. Szosa Gdańska 55, 86-031 Żołędowo, tel. +48 52 381 37 21

www.czarny-kon.pl, biuro@czarny-kon.pl

Hotel – Restauracja Dakota

ul. Szosa Gdańska 46, 86-031 Niwy

tel. 52 324 14 10, fax 52 324 10 93, tel. kom. 509 759 725

www.dakotahotel.eu/pl, marketing@dakotahotel.eu

Karczma Góralska Gazdówka

ul. Szosa Gdańska 9, tel. 52 328 27 75

www.gazdowka.com.pl, restauracja@gazdowka.com.pl

Restauracja „Chata Myśliwska”

ul. Szosa Gdańska 65A, 86-031 Osielsko

tel. 52 381 39 74, tel. kom. 695 30 90 03

www.chata-mysliwska.pl, kontakt@chata-mysliwska.pl

Restauracja „Goloneczka”

ul. Szosa Gdańska 69, 86-031 Żołędowo, tel. 52 381 32 16

Restauracja „Pod Lwem”

ul. Szosa Gdańska 6, Mysłęcinek, 86-031 Osielsko
tel. 52 324 02 99, tel. kom. 500 49 49 42
www.podlwem.org, restauracja@podlwem.org

Pizzeria Da Vinci

ul. Centralna 2Z, 86-031 Osielsko, tel. 52 515 38 14
www.pizzadavinci.pl

Gospodarstwo agroturystyczne Jaśkowa Zagroda

ul. Na Skarpie 7, Czarnówczyn, 86-031 Osielsko
tel. kom. 602 629 650
www.agroturystykaosielsko.pl
janusz.kuffel@op.pl

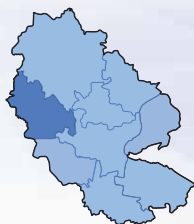

Stanica Turystyczna, Bożenkowo

Istniejący od wielu lat obiekt, położony jest w sielskim zakątku, niezwykle urokliwym, oferującym spragnionym spokoju i obcowania z naturą całą gamę możliwości. Na terenie stancy usytuowano 7 niezwykle oryginalnych domków kempingowych. Wagony mieszkalne, bo to właśnie one zostały przystosowane do celów rekreacji, są wyposażone we wszystko, co potrzebne jest do miłego i beztrudnego spędzania czasu na łonie natury. Ośrodek posiada również odpowiednią infrastrukturę – kuchnię, stołówkę i zespół sanitariatów. Wszystko to w okresie letnim w zupełności spełnia potrzeby wypoczywających. Dużym atutem stancy jest bliskość niewielkiego akwenu i lasu. Stanica jest wyśmienitym miejscem nie tylko na wypoczynek wakacyjny. Można tu z powodzeniem urządzać imprezy integracyjne, zloty i zjazdy. Tutaj właśnie odbywają się coroczne zjazdy Pań noszących wdzięczne imię – Bożena, które upodobały sobie to miłe miejsce, zarówno z racji położenia, jak i nazwy wsi – Bożenkowo. Ośrodek może stanowić bazę noclegową dla kajakarzy spływających Brdą. Od brzegu Zalewu Tryszczyńskiego dzieli go odcinek zaledwie 1 km, czyli akurat tyle, ile trzeba na krótki marsz dla „rozprostowania kości”. Warto odwiedzić ten zielony zakątek, bo jest to miejsce, które z pewnością przypadnie każdemu turystce do serca.

GINA SICIENKO

To druga co do wielkości gmina usytuowana w północno-zachodniej części powiatu bydgoskiego. Ogólna jej powierzchnia wynosi około 180 km². Ponad 9 tysięcy mieszkańców żyje w 39 miejscowościach zorganizowanych w 21 sołectw.

Atrakcyjność przyrodnicza

W fizyczno-geograficznym podziale obszar gminy zajmuje południowo-wschodni skraj Pojezierza Krajeńskiego oraz wschodnie rubieże Doliny Brdy i fragmenty Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Bezsprzecznie na pięknie ukształtowaną rzeźbę terenu mają wpływ obszary wysoczyznowe, równiny, terasy sandrowe i rzeczne, położone w Dolinie Brdy. Gmina bogata jest w liczne kompleksy leśne, gdzie spotkać można rozmaite zwierzęta i gdzie przeważają siedliska borowe z dominującą sosną. Średni wiek drzewostanu wynosi 66 lat. Urokliwym miejscem jest Rezerwat Kruszyn, który obejmuje las grabowo-jesionowy i polodowcowe ukształtowanie terenu. Środowisko, w niewielkim stopniu zniekształcone przez człowieka, zacho-

wało zdolność równowagi biologicznej. Dzięki temu wiele terenów jest chronionych przyrodniczo i krajobrazowo, tworząc tzw. Ekologiczny System Obszarów Chronionych.

W skład tego systemu wchodzi jeziora: Słupowskie, Wierzchucińskie Duże i Wierzchucińskie Małe. Przeważająca część obszaru gminy znajduje się w dorzeczu Wisły, w zlewni Brdy i jest odwadniana przez niewielkie ciek, z których największy – Krówka – odwadnia rejon Rynny Byszewskiej. Południowo-zachodnia część gminy leży w dorzeczu Odry, w zlewni Noteci i odwadniana jest przez niewielkie ciek. Największą powierzchnię ze wspomnianych jezior zajmuje Jezioro Słupowskie – 119,9 ha, a jego maksymalna głębokość wynosi 34,4 m. Jest to atrakcyjne miejsce dla miłośników wędkarstwa, a szczególnie smaczniejszy żyjących tu leszczy.

Na terenie Sołectwa Wierzchucinek mieści się Jezioro Wierzchucińskie Duże o powierzchni 49,2 ha. Jego mak-

symalna głębokość wynosi 25 m. W systemie rzeki Krówki położone jest także Jezioro Wierzchucińskie Małe, które zajmuje powierzchnię 52,3 ha, a jego maksymalna głębokość wynosi 12,7 m. Przez południową część gminy przebiega Kanał Bydgoski zbudowany w 1774 roku z polecenia Fryderyka II, który chciał skierować ruch handlowy Wisły poprzez Kanał, Noteć i Odrę do Szczecina. Łączy on dorzecze Wisły z dorzeczem Odry. Jego długość całkowita wynosi 24,5 km, z czego 15,7 km zlokalizowane jest w zlewni Noteci. Kanał przepływa przez sołectwa: Pawłówek, Kruszyn i Zielonczyn. W Kruszynie znajduje się miejsce ujścia Kanału Noteckiego do Kanału Bydgoskiego.

Szlaki i trasy turystyczne

Gmina Sicienko raczy turystów ciszą i soczystą zielenią przyrody. Tutaj można zaplanować rowerowe wyprawy lub piesze wędrówki po kilku malowniczych, oznaczonych pieszych szlakach turystycznych.

- **Wierzchuciński Szlak Czterech Jezior** wyznaczony dla uczczenia pamięci Jana Pawła II. Oznaczony jest kolorem żółtym, jego długość to 17,2 km, czas przejścia ok. 5h.
- **Szlak „pól malowanych”** o długości 16,2 km i czasie przejścia ok. 4,5 h, oznaczony kolorem zielonym. Łączy Wierzchuciński Szlak Czterech Jezior z żółtym szlakiem im. Leona Wyczółkowskiego.

- **Niebieski szlak turystyczny „Śladami lokomotywy”**, którego długość wynosi 14,7 km, a czas przejścia ok. 4 h, prowadzi turystę od pomnika poległego żołnierza w Słupowie (łącznik z Wierzchucińskim Szlakiem Czterech Jezior) śladem kolejki do Sicienka, a następnie przez Dąbrówkę Nową do Kruszyna na spotkanie ze szlakiem „Umocnień Przedmościa Bydgoskiego”.
- **Szlak „Umocnień Przedmościa Bydgoskiego”**, oznaczony kolorem czerwonym, wiedzie turystę po linii schronów wybudowanych latem 1939 roku na linii Zielonczyn – Tryszczyń (gmina Koronowo).

Przez tereny gminy prowadzi także **szlak rowerowy „Edukacji Przyrodniczej”** liczący 28 km, który przebiega pętlą przez miejscowości położone w środkowo-południowej części gminy Wojnowo: Sicienko – Sitno – Zawada – Janin – Strzelewo – Zielonczyn – Kruszyn – Osówiec – Szczutki – Mochle – Wojnowo. Szlak oznaczony jest kolorem zielonym i przebiega pętlą miejsca pomników przyrody, obszarów chronionych oraz roślin i zwierząt. Umieszczone na szlaku tablice edukacyjne pozwalają poszerzyć wiedzę przyrodniczą. Krótszą wersję wycieczki umożliwia czarny szlak łącznikowy z Kruszyna do Dąbrówki Nowej oraz niebieski, biegnący z Sicienka do Osówca. Wyprawa szlakiem sprzyja przede wszystkim poznaniu walorów środowiska naturalnego.

Historyczne obiekty zabytkowe

- kościół pw. św. Jakuba Apostoła Mniejszego w Dąbrówce Nowej,
- zespół kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Samsiecznie,
- kościół poewangelicki pw. św. Andrzeja Boboli w Sicienku,
- kościół poewangelicki pw. św. Kazimierza Królewicza w Kruszynie,
- zespół pałacowy z drugiej połowy XIX wieku w Kruszynie, obejmujący park i pałac z 1882 roku (od 1908 roku mieści się w nim szkoła),

- założenie dworsko-parkowe w Wojnowie – dwór klasycystyczny i eklektyczny,
- kościół pw. Matki Boskiej Szkaplerznej w Wierzchucinku,
- założenie dworsko-parkowe w Mochlu.

Ważne adresy

Urząd Gminy w Sicienku

86-014 Sicienka, ul. Mrotecka 9,

tel. 52 587 04 00, 52 587 04 01, fax 52 587 04 07

e-mail: gmina@sicienko.pl

Baza noclegowa i gastronomiczna

Karczma „Rzym”, ul. Bydgoska 1, Pawłówek

tel. 52 381 51 13, fax. 52 583 17 40

www.karczmarzym.com.pl,

hotel: karczma@karczmarzym.com.pl,

restauracja: rzym@karczmarzym.com.pl

„Chata Skrzata”, ul. Bydgoska 33, Kruszyn

(26 miejsc noclegowych w pokojach 1-, 2-, 3-osobowych),

tel. 52 381 51 13, tel. kom. 504 224 832

www.chataskrzata.com.pl, hotelchataskrzata@gmail.com

Gospodarstwo agroturystyczne „Stajenka”

Patrycja Belińska-Gąsior

ul. Wierzchucice 5, Sicienko, tel. 52 381 55 52

działalność całoroczna – dwa miejsca noclegowe, rekreacja konna.

Gospodarstwo agroturystyczne – Stadnina Koni „POLA”

Krystyna Drzewiecka

Mochle 3, tel. +48 52 381 51 69, tel. kom. 606 727 403

www.mochle.pl, mochle@poczta.onet.pl

działalność całoroczna, 8 miejsc noclegowych, rekreacja konna, mini ZOO.

Dom Rolnika i Schronisko Młodzieżowe

Mochle, 86-014 Sicienko, tel. kom. 793 831 615

GMINA
**SOLEC
KUJAWSKI**

Struktura administracyjna gminy

Gmina położona jest na lewym brzegu Wisły, w odległości 20 km od Bydgoszczy i 35 km od Torunia. Tereny na południe od Solca Kujawskiego zajmuje jeden z największych kompleksów leśnych – Puszcza Bydgoska. Obszar gminy, który wynosi 175,55 km², zamieszkuje ponad 16 tys. mieszkańców.

Szlaki i trasy turystyczne

Na terenie gminy znajdują się różnorodne szlaki turystyczne, w większości przebiegające przez tereny Puszczy Bydgoskiej:

- Szlak „Martyrologii Solecczan” – czerwony, 8 km,
- Szlak „Puszczański” – żółty, 41 km,
- Szlak „Zielonej strugi” – czerwony, 31 km,
- Szlak „Komputerków” – czarny, 31 km,
- Rowerowy szlak „Świadkowie historii” – niebieski, 40 km,
- Szlak im. Tadeusza Dolczewskiego – pieszy, zielony, 16 km,
- Szlak im. Mariana Przybylskiego – pieszy, niebieski, 20 km,
- Szlak rowerowy „Po Dolinie Dolnej Wisły” – czarny, 480 km,
- Szlak Nowa Wieś Wielka – Chrośna – zielony, 12 km,
- Wiślana Trasa Rowerowa – szlak ponadregionalny, przebiegający wzdłuż Wisły.

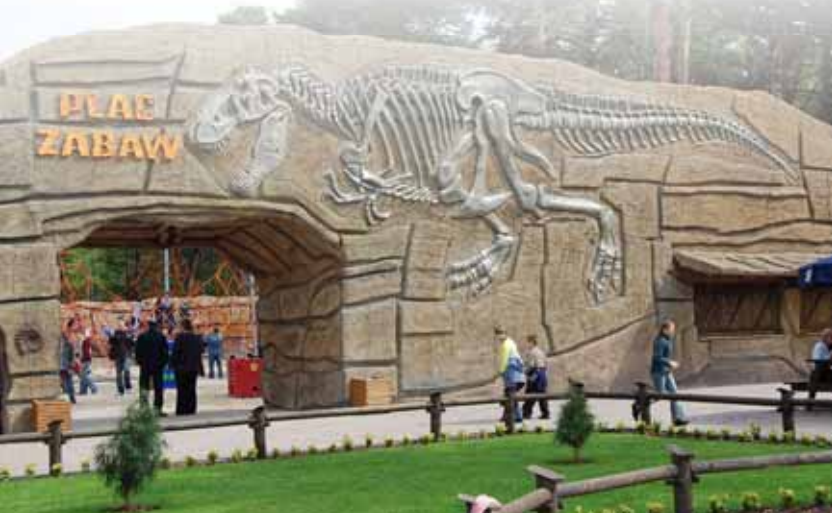

Atrakcyjność przyrodnicza

Na terenie miasta i okolicznych wsi znajduje się 19 prawnie chronionych pomników przyrody. W większości są to pojedyncze drzewa lub grupy drzew. Ochronie podlegają także użytki ekologiczne obejmujące śródlęsne bagna i mokradła oraz wydmy.

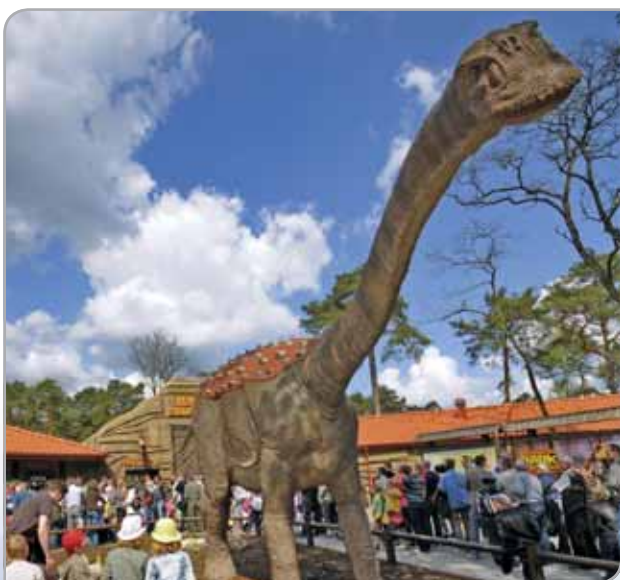
Ścisła współpraca z Państwowym Instytutem Geologicznym w Warszawie oraz Muzeum Ewolucji zaowocowała powstaniem najbardziej profesjonalnego parku jurańskiego w Europie. Patronat nad muzeum objął Wydział Geologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Atrakcyjność turystyczna

W JuraParku, który stał się ogromną atrakcją turystyczną gminy, znajdują się modele tworzone przez najlepszych na świecie rzeźbiarzy wyspecjalizowanych w tematyce paleontologicznej. Unikalne rekonstrukcje dinozaurów w najdrobniejszych szczegółach odzwierciedlają anatomię ciała, strukturę skóry i inne cechy charakterystyczne każdego z gadów. Idąc dwukilometrową ścieżką wiodącą wśród tematycznych scenek rodzajowych, zobaczyć można naturalną i неповtarzalną roślinność tworzącą wyjątkowy mikroklimat.

W Solcu trzeba koniecznie zobaczyć malownicze tereny nadwiślańskie, które są również inspiracją dla artystów malarzy i rzeźbiarzy. Nad Wisłą znajduje się Stanica Wodna WOPR i OC, gdzie, w okresie wiosenno-letnim, odbywa się szereg imprez kulturalno-rekreacyjnych, między innymi związanych z corocznymi obchodami „Dni Solca Kujawskiego”. Ogromnym zainteresowaniem mieszkańców i turystów cieszą się również organizowane tam pokazy ratownictwa wodnego.

Ważnym punktem wycieczki po Solcu Kujawskim jest także Radiowe Centrum Nadawcze, uruchomione we wrześniu 1999 roku, które umożliwia słuchanie I Programu Polskiego Radia w całym kraju i poza jego granicami.

Historyczne obiekty zabytkowe

- **kościół parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa** wybudowany w 1847 roku, posiadający piękne witraże,
- **kościół parafii pw. Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika**, wybudowany w latach 1910–1912, posiadający stylowe nawy, prezbiterium i piękne ołtarze wykonane w stylu barokowym oraz ołtarz główny zbudowany w stylu manierystycznym o bogatej dekoracji,
- **kamienica przy ul. 23 Stycznia 13**, wybudowana w latach 1891–1903 w stylu neoklasycystycznym; aktualnie mieści się w niej Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych,
- **sala tradycji** dokumentująca 20-letnią historię Ochotniczej Straży Pożarnej, mieszcząca się przy ulicy 29 Listopada,
- **fragmenty osadnictwa olenderskiego**: cmentarz ewangelicko-mennonicki w Otorowie i Przyłubiu oraz chaty olenderskie – również w Przyłubiu i Otorowie, m.in. „Czarna Warszawa”,
- **Villa Anna** – stuletni, klasycystyczny budynek położony urokliwie w pobliżu soleckiego rynku, a jednocześnie na skraju parku; od 2009 roku mieści się w nim **Muzeum Solca im. Księcia Przemysła**.

Działalność Muzeum skupia się na historii regionalnej – jej właśnie poświęcona jest wystawa stała pt. „Dzieje Solca Kujawskiego i okolic”. Oprócz wystawy stałej regularnie prezentowane są ekspozycje czasowe o bardzo różnorodnej tematyce.

Muzeum Solca im. Księcia Przemysła

86-050 Solec Kujawski, ul. Toruńska 8, tel. 52 387 31 20

www.muzeum.soleckujawski.pl

muzeum@soleckujawski.pl

Aktywnie w Solcu Kujawskim – sport i kultura

Sportową wizytówką Solca Kujawskiego jest Ośrodek Sportu i Rekreacji, w skład którego wchodzi park wodny, hala widowiskowo-sportowa z częścią hotelową oraz stadion sportowy i kompleks boisk Orlik 2012. Od początku swojego istnienia uznawany jest on za jeden z najładniejszych i najbardziej funkcjonalnych obiektów sportowych w województwie kujawsko-pomorskim.

Park wodny – jest najnowocześniejszym i najatrakcyjniejszym obiektem tego typu w regionie. W skład krytej pływalni wchodzi basen sportowy oraz niecka rekreacyjno-szkoleniowa. Użytkownicy pływalni mają do dyspozycji zjeżdżalnię i szereg innych wodnych atrakcji. Dla osób wymagających rehabilitacji i relaksu udostępniono saunę, dwie wanny z hydromasażem, a dla mam z małymi dziećmi brodzik.

Hala sportowo-widowiskowa – na jej terenie organizowane są imprezy sportowe o randze zarówno wojewódzkiej, ogólnopolskiej, jak i międzynarodowej, a także koncerty, szkolenia, kursy oraz obozy. Dzięki odpowiedniej wielkości i funkcjonalności, można tu rozgrywać zawody w rozmaitych dyscyplinach, takich jak: koszykówka, siatkówka, piłka ręczna, piłka nożna halowa, zapasy, judo, boks,

karate, badminton, tenis stołowy, tenis ziemny itp. Organizowane są one między innymi przez „Karate Kyokushin”, Miejski Ludowy Klub Sportowy, KS UNIĘ oraz uczniowskie i międzyszkolne kluby sportowe, bardzo prężnie działające w Solcu Kujawskim.

Głównym ośrodkiem kulturalnym w Solcu Kujawskim jest Solecki Dom Kultury. Prowadzi on szeroką działalność o charakterze interdyscyplinarnym, obejmującym różne dziedziny sztuki profesjonalnej i amatorskiej, takie jak muzyka, plastyka, rzeźba, taniec, teatr, film, literatura. Podstawowe pole działań to praca warsztatowa, kierowana do wszystkich tych, którzy mają ochotę robić „coś ciekawego”. Soleckie Centrum Kultury za najważniejszych widzów i uczestników uważa mieszkańców Solca, proponując liczne festyny, pikniki i imprezy plenerowe. Od kilku lat centrum kultury organizuje bardzo ważny i potrzebny „Międzynarodowy Przegląd Twórczości Osób Niepełnosprawnych „Terapia Śmiechem”, który stał się symbolem otwartości i tolerancji mieszkańców miasta. W obliczu silnej konkurencji pobliskich dużych ośrodków kulturalnych (Bydgoszcz, Toruń), właśnie w Solcu miejsce dla siebie znajdują ambitni twórcy nieprofesjonalni. Przykładem może być „Ogólnopolski Festiwal Filmów Krótkometrażowych Inspirowanych Poezją”, który skupia młodych filmowców z całego kraju, czy także rozpoznawalny w środowisku przegląd „Teatry po pracy” skierowany do teatrów z całego kraju, złożonych z osób dorosłych, które „po godzinach” zajmują się aktorstwem.

Więcej informacji na www.sck-solec.com i pod numerem telefonu 52 387 98 10.

Ponadto w mieście funkcjonuje szereg stowarzyszeń i organizacji. Najstarszą z nich jest Ochotnicza Straż Pożarna, która powstała w 1886 roku OSP ma bardzo prężnie działającą sekcję pływacką, na których koncie znajduje się wiele indywidualnych i drużynowych tytułów mistrzów Polski strażaków-pływackich, a od 2010 roku prowadzi muzeum straży. Z kolei krzewienie historii miasta, popularyzowanie walorów soleckiego krajobrazu to tylko niektóre z zadań statutowych działającego od ponad ćwierć wieku Towarzystwa Miłośników Solca Kujawskiego. Należy również wspomnieć o Stowarzyszeniu Rozwoju Solca Kujawskiego, które to podejmuje ciekawe inicjatywy w kierunku rozwoju miasta.

Ważne adresy

Urząd Miasta i Gminy w Solcu Kujawskim

86-050 Solec Kujawski, ul. 23 Stycznia 7

tel. 52 387 01 04

www.soleckujawski.pl

solec@soleckujawski.pl

Ośrodek Sportu i Rekreacji

86-050 Solec Kujawski, ul. Bojowników o Wolność

i Demokrację 3, tel. 52 387 20 15 wew. 158

sekretariat@osir.soleckujawski.pl

Soleckie Centrum Kultury

86-050 Solec Kujawski, ul. Bojowników o Wolność

i Demokrację 1, tel. 52 387 98 10, fax 52 387 98 11

www.sck-solec.com, centrumkultury@sck-solec.com

Baza noclegowa i gastronomiczna

Hotel – Restauracja „AUTOS”

ul. Unii Europejskiej 2B, 86-050 Solec Kujawski

tel. 52 387 66 66, 52 387 60 40, tel. kom. 723 686 865

www.autos.com.pl

repcja@autos.com.pl, restauracja@autos.com.pl

Hotel Restauracja „Leśna”

ul. Leśna 64, 86-050 Solec Kujawski

tel./fax recepcja: 52 387 16 38

tel. restauracja: 52 387 16 38

www.hotellesna.com.pl, biuro@rudnik-restauracja.pl

Hotel Ośrodka Sportu i Rekreacji

86-050 Solec Kujawski, ul. Bojowników o Wolność

i Demokrację 3, tel. 52 387 20 15

www.osir.soleckujawski.pl

sekretariat@osir.soleckujawski.pl

Restauracja Jaskiniowa

(w Parku Dinozaurów)

ul. Sportowa 1, 86-050 Solec Kujawski

tel. 512 023 862, 52 387 32 35

www.juraparksolec.pl, rezerwacja.solec@jurapark.pl

Restauracja Kujawianka

ul. Bojowników o Wolność i Demokrację 3

86-050 Solec Kujawski (Ośrodek Sportu i Rekreacji)

tel. kom. 606 289 599

solec@rudnik-restauracja.pl

Kawiarnia Wagon przy Wieży ciśnień

ul. Dworcowa 86-050 Solec Kujawski

tel. kom. 507 508 858

CAFFEROSA Robert Jankowski

ul. Piastów 1B, 86-050 Solec Kujawski

tel. kom. 665 161 166

Bajka – Kawiarnia – T. Janczur

ul. Żwirki i Wigury 6, 86-050 Solec Kujawski

tel. kom. 52 387 13 80

GINA
**NOWA WIEŚ
WIELKA**

Struktura administracyjna gminy

Gmina ta położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w odległości 20 km od Bydgoszczy i Inowrocławia. Bardzo dobrą dostępność komunikacyjną

zapewniają przebiegające przez teren gminy strategiczne ciągi komunikacyjne: droga krajowa nr 25 (Bydgoszcz – Inowrocław – Konin), droga wojewódzka nr 254 (Brzoza – Łabiszyn – Barcin), drogi powiatowe, linia kolejowa Bydgoszcz – Inowrocław oraz pobliski Międzynarodowy Port Lotniczy w Bydgoszczy. W granicach gminy mieści się 18 miejscowości, w ramach 15 sołectw, wśród których największe to Brzoza i Nowa Wieś Wielka. Gminę zamieszkuje 9329 osób, w większości osiedlonych w dwóch miejscowościach – w Brzozie i Nowej Wsi Wielkiej (stan na 25 stycznia 2014 roku). Powierzchnia gminy należy do najbardziej zalesionych w województwie kujawsko-pomorskim i wynosi 148,5 km².

Atrakcyjność przyrodnicza

Jedną z największych atrakcji przyrodniczych gminy jest niewątpliwie Puszcza Bydgoska. To duży kompleks leśny położony w centrum województwa kujawsko-pomorskiego. Choć dawno utracił swój pierwotny cha-

rakter, jest dla Bydgoszczy i regionu bezcennym obiektem przyrodniczym, pozostałością dzikich i nieprzystępnych puszczy średniowiecznych oraz ważnym ogniwem naturalnego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym. Puszcza zajmuje 2/3 ogólnej powierzchni terenu gminy, w tym spora jej część objęta jest ochroną, stanowiącą gwarancję wysokiej jakości środowiska przyrodniczego.

W skład obszarów chronionych wchodzi:

- **obszar chronionego krajobrazu „Łąki Nadnoteckie”** – rozciągający się od wsi Brzoza, przez Kobylarnię, Chmielniki, Nowe Smolno, Kolankowo, aż po granice z gminami Białe Błota i Łabiszyn. Charakteryzują się one bogactwem gatunkowym roślinności łąkowej i bagiennej oraz są siedliskiem rzadkich gatunków dzikiego ptactwa i zwierząt. W nurtach Noteci dla zamiłowanego wędkarza znajdzie się niejedna ciekawa ryba,
- **obszar chronionego krajobrazu „Wydm Kotliny Toruńskiej”** z unikatowymi formami rzeźb terenu i kompleksów leśnych oraz ochrony wód podziemnych,
- **rezerwat przyrody „Dziki Ostrów”** objęty ochroną ze względu na występującą dąbrowę z rzadkimi gatunkami runa leśnego,
- **rezerwat przyrody „Tarkowo”** ze stanowiskiem wiśni karłowatej w starodrzewiu.

Atrakcyjność turystyczna

Na południowo-zachodnim skraju puszczy rozciąga się bardzo ciekawy zbiornik wodny, o rozbudowanej linii brzegowej – **Jezioro Jezuickie** (14,7 km², głębokość do 10 m). Wokół jeziora rozmieszczonych jest kilka kąpielisk: Chmielniki, Piecki, Prądocin oraz tzw. Cypel i Kobra (dzikie kąpieliska). Aktywny wypoczynek nad Jeziorem Jezuickim najlepiej spędzać w Ośrodku Sportowo-Rekreacyjnym w Chmielnikach oraz w Pieckach, gdzie istnieje m.in. możliwość wypożyczenia sprzętu wodnego. Dla miłośników wędkarstwa Jezioro Jezuickie ze swoimi płycznami i głębiami jest wymarzone miejsce łowienia ryb nawet przez cały rok.

Na terenie gminy działalność swoją prowadzą stowarzyszenia, które specjalizują się w organizacji imprez skierowanych do turystów. Stowarzyszenie „Rowerowa Brzoza” (rowerowabrzoza.pl) wspólnie z Urzędami gminy Nowa Wieś Wielka i Białe Błota organizuje od kilku

lat wiele imprez masowych dla pasjonatów aktywnego wypoczynku, a wśród nich największą o charakterze turystyczno-rekreacyjno-sportowym, pod nazwą: „Rodzinny Rajd Rowerowy”. Impreza ta z roku na rok przyciąga coraz więcej sympatyków roweru. W rajdzie uczestniczą rowerzyści z całej Polski, którzy planując wypoczynek w powiecie bydgoskim, korzystają z możliwości uczestnictwa w masowych imprezach organizowanych przez to Stowarzyszenie. Stowarzyszenie Promocji Turystyki Kajakowej „Orzeł” jest organizatorem aktywnego wypoczynku na wodzie. Jedną z większych atrakcji dla wodniaków są Manewry Kajakowe „Pętla Olimpińska”. Spływ odbywa się po wodach Nowego Kanału Noteckiego, Górnego Kanału Notecki ze startem i metą w Olimpinie. Stowarzyszenie w swojej ofercie ma wiele interesujących imprez połączonych ze spływami o różnym stopniu trudności. Oferta każdego roku jest urozmaicana i dostosowywana do potrzeb turystów oraz prezentowana na stronie www.splywy.bydgoszcz.pl.

Szlaki i trasy turystyczne

Przez gminę Nowa Wieś Wielka przebiegają piesze szlaki turystyczne:

- **Szlak czerwony** (26,8 km) prowadzi po borach sosnowych Puszczy Bydgoskiej z Bydgoszczy do Nowej Wsi Wielkiej,
- **Szlak czarny** (30 km) wychodzi z Bydgoszczy i biegnie koło Brzozy, przez Dobromierz do Solca Kujawskiego,
- **Szlak „Pałucki”** (niebieski, 17,3 km) to fragment szlaku prowadzący z Brzozy do Łabiszyna przez rezerwat „Dziki Ostrów”,
- **Szlak łącznikowy** (żółty, 1,4 km) łączy Brzozę ze Szlakiem Pałuckim,
- **Szlak zielony** (17,9 km) prowadzi z Bydgoszczy do miejscowości Chmielniki nad Jeziorem Jezuickim,
- oraz jeden **szlak rowerowy** – „Świadkowie Historii” (ogółem 40 km), który prowadzi przez miejsca upamiętniające tragiczne losy Polaków na terenie Puszczy Bydgoskiej. Na terenie gminy szlak liczy 14,7 km.

Historyczne obiekty zabytkowe

- pałacyk myśliwski hrabiów Skórzewskich z końca XIX w.,
- kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny z 1868 roku w Nowej Wsi Wielkiej,
- kościół pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski z 1934 roku w Brzozie,

- **pomnik** upamiętniający poległych w Brzozie powstańców wielkopolskich, wzniesiony przez wdzięcznych mieszkańców z inicjatywy hrabiny Marii Skórzewskiej w 1923 roku. Monument zniszczono na rozkaz niemieckich okupantów w 1940 roku. W 2011 roku. został odbudowany przez władze samorządowe gminy, przy współudziale środków unijnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013,
- **drewniany dom podcieniowy** w Prądocinie.

Ważne adresy

Urząd Gminy Nowa Wieś Wielka

ul. Ogrodowa 2, 86-060 Nowa Wieś Wielka

tel. 52 320 68 68, fax 52 320 68 50

www.nowawieswielka.pl

Baza noclegowa i gastronomiczna

Hotel Brzoza

ul. Bydgoska 34, 86-061 Brzoza

tel. 52 38 10 111, fax 52 38 10 777

www.hotelbrzoza.pl, repcja@hotelbrzoza.pl

Regionalny Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny „CHMIELNIKI 11”

Chmielniki 11, 86-060 Nowa Wieś Wielka

tel. kom. 601 618 139

Ośrodek Wypoczynkowy Chmielniki

ul. Chmielniki 9, 86-061 Brzoza

tel. 52 381 04 01, tel. kom. 601 667 530

www.chmielniki9.pl

Restauracja NoVa

ul. Wiaduktowa, Nowa Wieś Wielka

tel. kom. 725 026 146

Restauracja Leśniczanka

ul. Bydgoska 10, 86-060 Nowa Wieś Wielka

tel. 52 381 23 19

Pizzeria Olimp – Łukasz Grzełiński

ul. Łabiszyńska 2, 86-061 Nowa Wieś Wielka

tel. kom. 721 023 859

Wycieczki rowerowe

po powiecie bydgoskim

P O W I A T B Y D G O S K I

Wycieczka 1.

Bydgoszcz Fordon – Jaruzyn – Żołędowo – Niemcz – Bydgoszcz Myślecinek

Długość: 15,5 km

Czas: 1–1,5 godz.

Krótką wycieczka po północno-wschodnich, najbliższych okolicach Bydgoszczy. Prowadzi ścieżkami rowerowymi i drogami o średnim i niskim natężeniu ruchu.

Bydgoszcz opuszczamy ulicą Sudecką (Fordon). Długi, kręty podjazd w lesie może stanowić wyzwanie dla niezaprawionych. Prowadząc rower pod górę, poruszamy się lewą stroną jezdni. Reszta trasy jest płaska. Dojeżdżamy do Jaruzyna. Na głównym skrzyżowaniu nasza trasa prowadzi w lewo, zgodnie z drogowskazem na Żołędowo. Warto jednak wcześniej w tym miejscu skręcić w prawo, żeby po ok. 800 m dotrzeć do punktu widokowego nad uroczyskiem Prodnia. Rozpoczyna się tu efektowna ścieżka edukacyjna prowadząca jarem głęboko wciętym w zbocze doliny.

Wracamy na trasę. Kierujemy się na Żołędowo i podążamy nową ścieżką rowerową. Po 4 km jazdy docieramy do ruchliwej Szosy Gdańskiej, którą ostrożnie przekraczamy i dalej jedziemy drogą nr 244. Po ok. 1 km od przekroczenia trasy gdańskiej, po lewej stronie ukazują nam się zabudowania zespołu dworskiego. Warto zrobić w tym miejscu przystanek. Dwór został zbudowany na początku XIX wieku, a po latach 50-tych rozbudowany. Po II wojnie światowej opuszczony zaczął popadać w ruinę. Od 1983 r. jest własnością Zgromadzenia Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej. Dwór został wyremontowany w latach 1986–1998 i obecnie jest siedzibą Przedszkola Dobrego Pasterza.

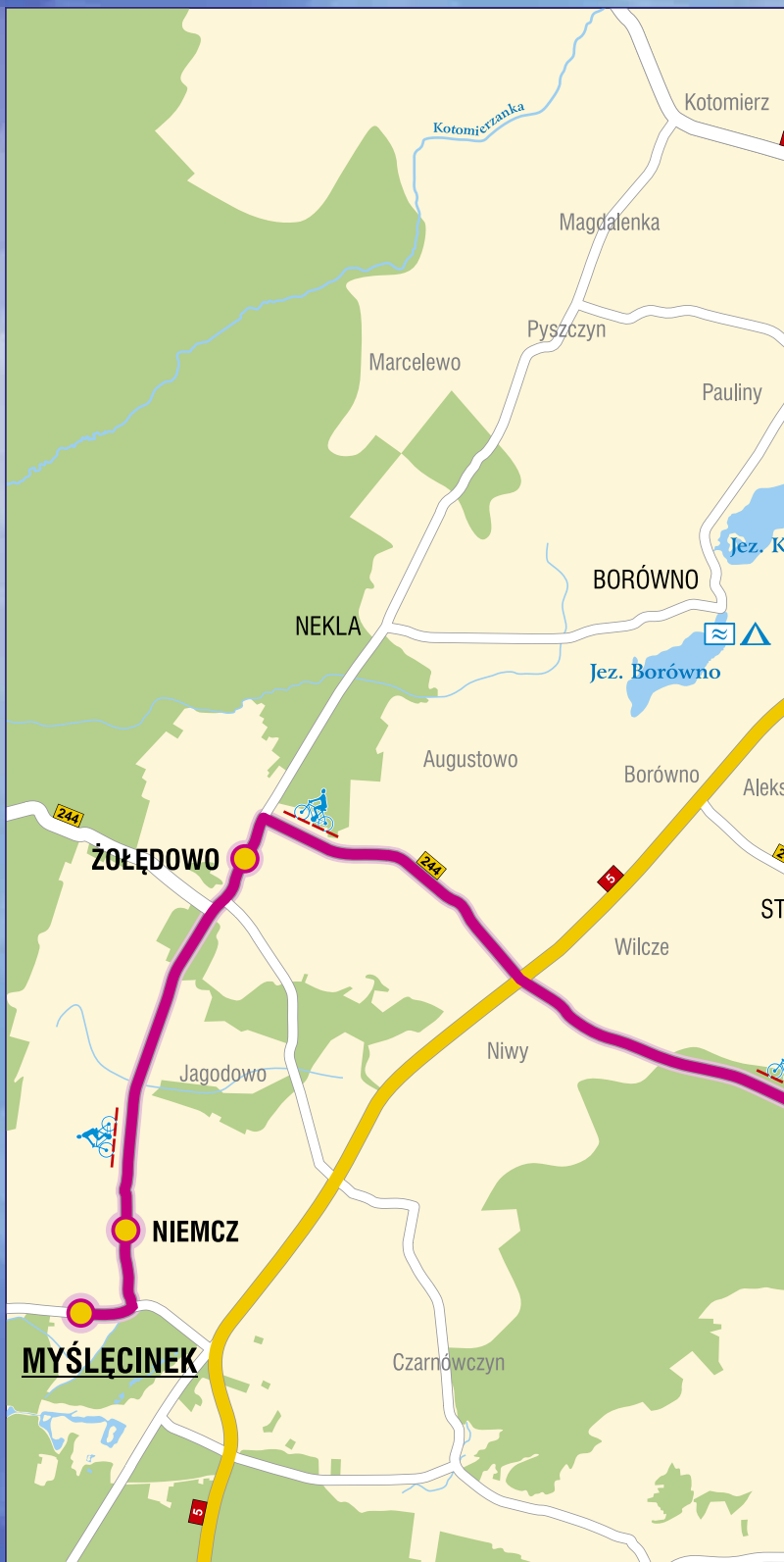
Po opuszczeniu zespołu dworskiego ruszamy w dalszą drogę we wcześniej obranym kierunku. Po 2,5 km docieramy do skrzyżowania z ulicą Bydgoską w Żołędowie. Skrę-

camy w lewo i po 1,5 km dojeżdżamy do XVIII-wiecznego, drewnianego kościoła. To jeden z najcenniejszych zabytków sakralnych w powiecie bydgoskim. Wyposażenie kościoła jest w głównej mierze barokowe. Natomiast na wieżach zawieszone są dwa XVI-wieczne dzwony.

Dalsza droga prowadzi nas w kierunku Bydgoszczy przez Niemcz. Trasę tę pokonujemy ścieżką rowerową, która została wytyczona równolegle do szosy. Po ok. 4 km docieramy do ulicy Jeździeckiej, gdzie, kierując się w prawo, docieramy do skrzyżowania z ulicą Hipiczną, prowadzącą do bydgoskiego Myślecinka.

Wycieczka 2.

**Bydgoszcz Fordon – Strzelce Dolne
i Górne – Włóki – Kozielec – Trzeciewiec
– Dobrcz – Borówno – Nekla – Żołędowo
– Niemcz – Bydgoszcz Myślecinek**

Długość: 25,5 km

Czas: 2–4 godz.

Dłuższa wycieczka wzdłuż lewego brzegu Wisły, a następnie przez południowe rejony Wysoczyzny Świeckiej. Atrakcje na trasie: punkty widokowe, zabytkowe dworki i kościoły, kąpielisko w Borównie. Prowadzi głównie drogami o małym natężeniu ruchu.

Wycieczkę rozpoczynamy w bydgoskim Fordonie. Ulicą Wyzwolenia opuszczamy miasto i łagodnym zjazdem kierujemy się na Strzelce Dolne. Po lewej stronie obserwujemy zbocza Doliny Dolnej Wisły, a po prawej jej rozległe, często podmokłe dno. Po chwili zaczynają nam towarzyszyć znaki szlaku Wiślanej Trasy Rowerowej – charakterystyczne pomarańczowe tabliczki. Będziemy nim podążać przez kolejne 13 km. Dojeżdżamy do Strzelc Dolnych. To niewielka wieś, która słynie z tradycyjnych powideł śliwkowych. Na skrzyżowaniu szlak kieruje nas w lewo. Jadąc kawałek dalej na wprost, dojrzymy po lewej stronie, na skarpie, wyróżniające się wzgórze. Ta pozostałość po dawnym grodzisku to dzisiaj efektowny punkt widokowy na Wisłę i dolinę. Dotrzeć do niego możemy, jadąc ok. 400 metrów od skrzyżowania, a następnie skręcając w lewo, w drogę polną prowadzącą wzdłuż ogrodzenia posesji.

Wracamy na trasę. Rozpoczynamy dość długi i męczący podjazd w kierunku Strzelc Górnych. We wsi znajduje się dwór z drugiej połowy XIX w. Zgodnie ze znakami szlaku skręcamy w prawo. Po 1,5 km dojeżdżamy do wsi

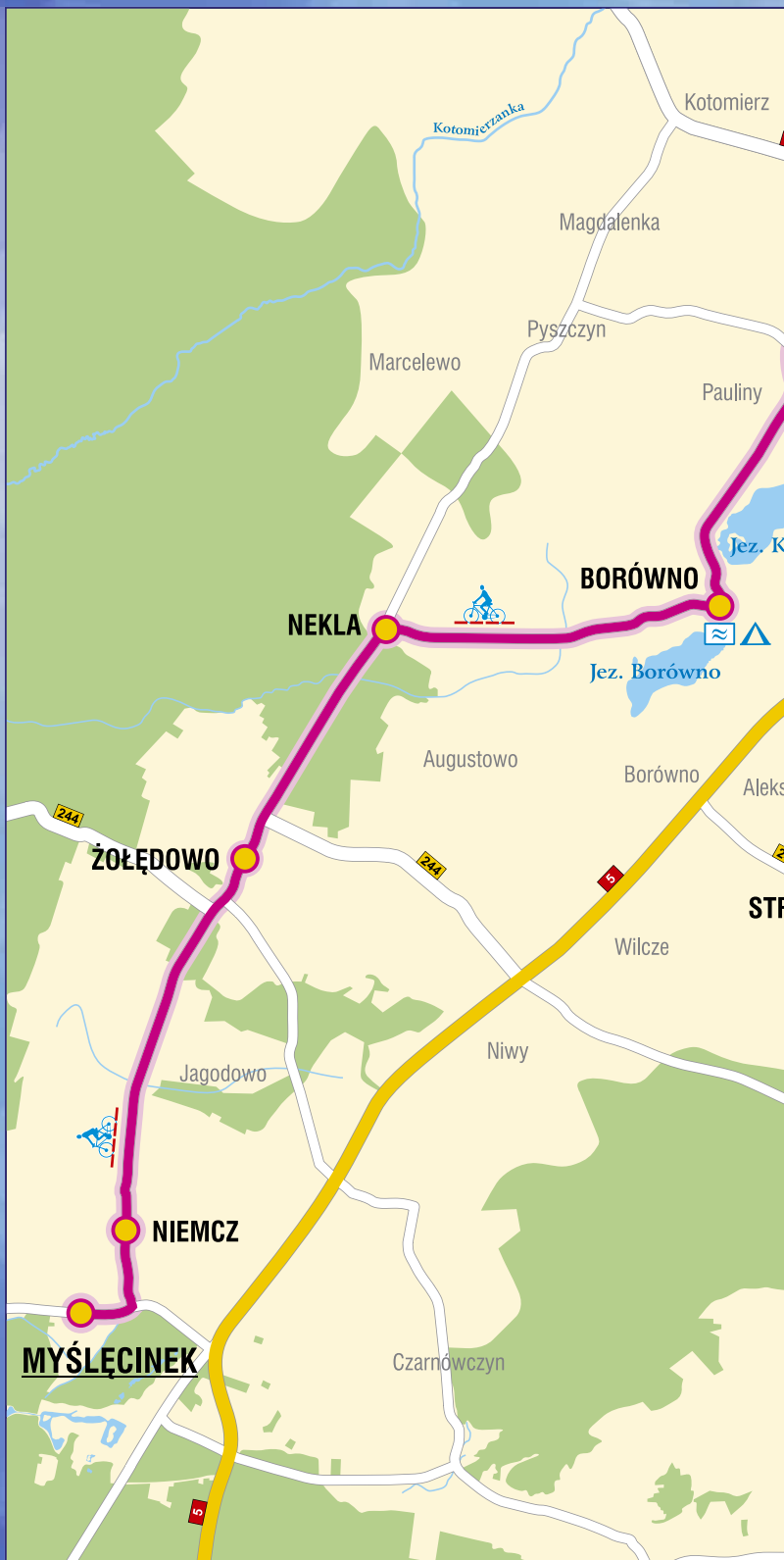

Gądecz. Znajduje się tu XIX-wieczny pałac, jednak główną atrakcją jest jar, w którego zboczu siły natury wydrążyły niewielkie jaskinie – Bajka i Bajka II. Docieramy do nich, jadąc w dół jaru drogą, która zaczyna się zaraz za głównym skrzyżowaniem we wsi.

Kontynuujemy jazdę trasą nieprzerwanie przez kolejne 3,5 km, żeby dotrzeć do wsi Włóki. Po prawej stronie drogi wita nas bryła zabytku klasy „0”, XVIII-wiecznego drewnianego kościoła. Warto zwiedzić jego wnętrze i zobaczyć cenne malowidła ściennie. Na skrzyżowaniu kierujemy się na wprost i zaraz skręcamy w prawo zgodnie z łukiem drogi. Podążając za znakami Wiślanej Trasy Rowerowej, jedziemy w kierunku Kozielca. We wsi znajduje się poewangelicki kościół z początku XX wieku, a obok niego punkt widokowy – idealne miejsce na postój.

Wracamy na szlak. Od tego miejsca odbijamy od Wiślanej Trasy Rowerowej. Jadąc od kościoła, przejeżdżamy skrzyżowanie na wprost i kierujemy się na Trzeciewiec. Za drogowy szlak będzie nam służyła 320-metrowa wieża masztu radiowego. Po 5 km dojeżdżamy do skrzyżowania z Szosą Gdańską, którą przecinamy. Po kolejnych ok. 1,2 km docieramy do skrzyżowania z drogą krajową nr 56. Nasza trasa prowadzi na wprost, ale wcześniej zatrzymujemy się, by przyjrzeć się dokładniej monumentalnej wieży. Po przekroczeniu szosy jedziemy w kierunku Dobrcza. To duża wieś gminna, w której znajduje się XIX-wieczny kościół o cechach neogotyckich.

Na głównym skrzyżowaniu skręcamy w lewo w kierunku Borówna, do którego docieramy po 3 km. W sezonie jest to tętniąca życiem miejscowość wypoczynkowa, gdzie możemy skorzystać z plaży i kąpieliska. Dalej kierujemy się na Neklę, gdzie skręcamy w lewo w kierunku Żołędowa, skąd do Bydgoszczy docieramy zgodnie z opisem trasy 1.

Wycieczka 3.

Bydgoszcz Janowo – Gościeradz – Koronowo

Długość: 17,5 km

Czas: 1–1,5 godz.

Jedna z najlepszych tras rowerowych w okolicy Bydgoszczy. Prowadzi w większości asfaltową ścieżką rowerową. Główną atrakcją jest odnowiony wysoki i wąski most kolejki wąskotorowej przebiegający nad doliną Brdy.

Bydgoszcz opuszczamy ścieżką rowerową wzdłuż drogi krajowej nr 25 w kierunku Koronowa. Trasa prowadzi początkowo wzdłuż ruchliwej szosy, w większości dobrej jakości asfaltową ścieżką rowerową. W Trzuszczynie możemy odbić na Wtelnio, aby na przykościelnym cmentarzu odnaleźć miejsce pochówku wybitnego polskiego malarza Leona Wyczółkowskiego. Wart uwagi jest również barokowy kościół. W Gościeradzu, odbijając w prawo w szutrową drogę bezpośrednio przed pierwszymi zabudowaniami, możemy dotrzeć do dworku, w którym mistrz mieszkał przez kilka lat. Obecnie jest to własność prywatna.

Wracamy na trasę. Paręset metrów za wsią ścieżka odbija od drogi krajowej i tu zaczyna się jej najatrakcyjniejszy odcinek. Docieramy do brzegów głęboko wciętej doliny Brdy, a następnie przekraczamy ją wysoko zawieszonym, wąskim mostem. Służył on niegdyś kolei wąskotorowej. Z mostu rozciągają się efektowne widoki na rzekę i jej otoczenie. W jego sąsiedztwie znajduje się dobrze wyposażony zadaszony punkt odpoczynkowy dla rowerzystów. Po przekroczeniu mostu docieramy do Koronowa. Przy skrzyżowaniu z ulicą Pomianowskiego możemy zdecydować o przebiegu dalszej wycieczki.

Niezależnie od wybranej opcji warto wybrać się do centrum. Malowniczo położone w zakolu Brdy miasto zachowało średniowieczny układ urbanistyczny. Do najważniejszych zabytków należy zaliczyć pocysterski zespół klasztorny z gotycko-barokową bazyliką i gotycki kościół filialny z XIV wieku.

Wycieczka 4.

Koronowo – Pieczyska

Długość: 6,5 km

Czas: do 0,5 godz.

Dojazd ścieżkami rowerowymi z Koronowa do popularnego lotniska nad Zalewem Koronowskim.

Kontynuacja trasy nr 3. Skracamy w prawo, w ulicę Pomianowskiego i następnie, po 600 m, przed lasem w lewo, w Aleje Wolności. Dalszą drogę kontynuujemy ścieżkami rowerowym wzdłuż ulic Przemysłowej i Letniskowej. Przekraczamy Szosę Kotomierską (DK 56) i jedziemy dalej ścieżką rowerową do Pieczysk. Wrócić do Bydgoszczy możemy rowerem trasami 6 lub 7, albo skrócić sobie drogę pociągiem – trasa 5.

Wycieczka 5.

Koronowo – Tuszyny – Nowy Jasiniec – Wudzyn

Długość: 13,5 km

Czas: do 1 godz.

Według opisu trasy nr 4. jedziemy do Szosy Kotomierskiej przed Pieczyskami. Tam skręcamy w prawo. Droga ta w sezonie letnim bywa ruchliwa. Bezpośrednio za mostem kierujemy się w lewo na Nowy Jasiniec, gdzie docieramy po 5 km. To niewielka wieś, bogata w ciekawostki. Możemy zobaczyć tu dawny zajazd (obecnie sklep), budynek kuźni, ruiny zamku krzyżackiego oraz park wiejski z pomnikowymi dębami i lipami. Po minięciu sklepu, przed przystankiem autobusowym, skręcamy z szosy w prawo,

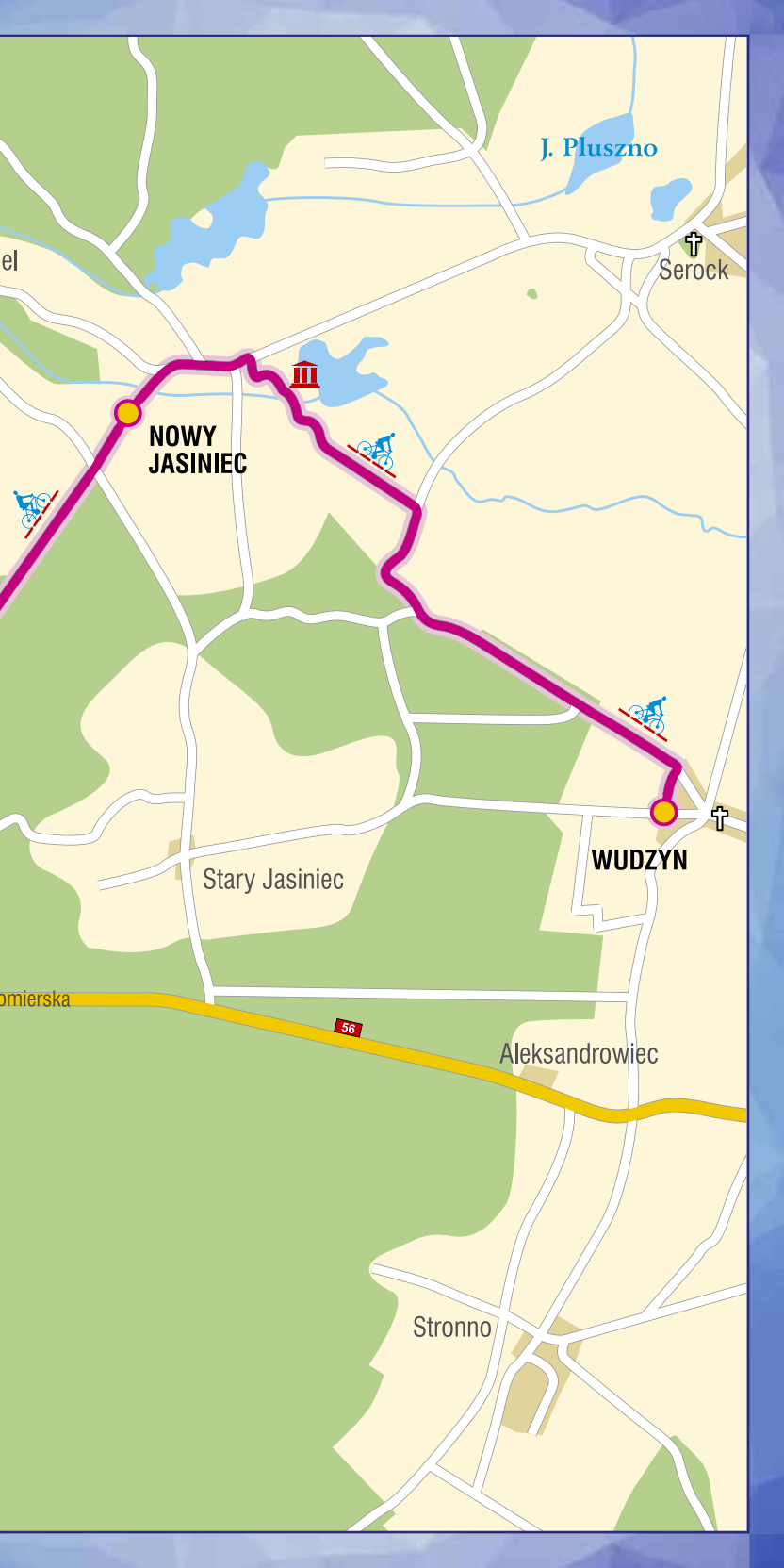

w brukowaną drogę. Od tego momentu podążamy za znakami czarnego szlaku pieszego. Po 200 m od skrzyżowania odchodzi w lewo droga prowadząca do ruin zamku nad jeziorem. Podążając dalej prosto szlakiem, przekraczamy wąską strugę i po prawej stronie widzimy wysokie drzewa tworzące park. Suchą stopą dotrzeć do niego można skrajem pola.

Wracamy na szlak. Po 1 km od przekroczenia strugi szlak skręca w lewo, a my kierujemy się w prawo, polną drogą w kierunku lasu. Okrąża ona pole jego skrajem i w okolicy zarastającego jeziora dociera do ogródków działkowych. Po ok. 2 km przejeżdżamy przez tory. Skręcamy w prawo i po kolejnych 300 m dojeżdżamy do stacji kolejowej Wudzyn, skąd regularnie kursują pociągi w kierunku Bydgoszczy.

J. Pluszno

Serock

NOWY
JASINIEC

WUDZYN

Stary Jasiniec

Aleksandrowiec

Stronno

56

omierska

Wycieczka 6.

Dookoła Zalewu Koronowskiego

Długość: 49 km

Czas: 3–4 godz.

Kontynuacja trasy nr 3. Skracamy w lewo w ulicę Pomianowskiego i docieramy do centrum Koronowa, kierując się na północ ulicą Farną. Następnie skręcamy w prawo w ul. Tucholską. Zaraz za mostem na Brdzie jedziemy w prawo podjazdem w kierunku Romanowa. Po prawej stronie drogi znajduje się tablica informacyjna promu, na której wieszane są ogłoszenia w przypadku jego awarii. Jedziemy szosą na północ przez kolejne 10 km, po czym, zgodnie z drogowskazem, skręcamy w prawo, w kierunku promu.

Po przeprawieniu się na drugą stronę Zalewu Koronowskiego kontynuujemy jazdę szutrową drogą przez 700 m. Na jej końcu skręcamy w prawo. Po 800 m docieramy do skrzyżowania z drogą asfaltową. Nasza trasa prowadzi na wprost. Przejeżdżamy przez brukowaną groblę i jedziemy dalej prosto, wzdłuż ogródków działkowych, a następnie stromym brzegiem nad wodami Zalewu. Po 1,2 km od ostatnich zabudowań ogródków działkowych skręcamy w lewo zgodnie ze znakami żółtego szlaku. Po 2,4 km na skrzyżowaniu skręcamy w prawo. Po kolejnych 1,7 km wyjeżdżamy z lasu. Brukowany dukt doprowadza nas do Nowego Jasińca. Asfaltową drogą dojeżdżamy do skrzyżowania przy moście. Skręcamy w prawo i jedziemy w kierunku Koronowa. Przy skrzyżowaniu z drogą do Pieczysk skręcamy w lewo. Ścieżkami rowerowymi wzdłuż ulic Letniskowej, Przemysłowej i Alei Wolności dojeżdżamy do skrzyżowania z ulicą Pomianowskiego. Kierujemy się w lewo w ścieżkę rowerową prowadzącą do Samociążka. To letniskowa miejscowość, w której bez trudu uzupełnimy zapasy i możemy skorzystać z kąpieliska.

Przekraczamy most za Samociążkiem i bezpośrednio za nim skręcamy w lewo w drogę wzdłuż jeziora. Po ok. 1 km na skrzyżowaniu trzymamy się prawej odnogi duktu. Jedziemy dobrej jakości leśną drogą. Po 3 km mijamy leśniczówkę. Przekraczamy strugę i kontynuujemy jazdę prosto przez kolejne 3 km. Dwukrotnie przejeżdżamy przez tory kolejowe i docieramy do skraju lasu, pierwszych zabudowań i asfaltu. Po 1,5 km dojeżdżamy do Żółdowa, skąd wracamy do Bydgoszczy trasą przedstawioną w wycieczce nr 1.

Wycieczka 7.

**Koronowo – Stary Dwór – Więzowno
– Byszewo – Gogolin – Mochle – Wojnowo
– Osówiec – Bydgoszcz Osowa Góra**

Długość: 29 km

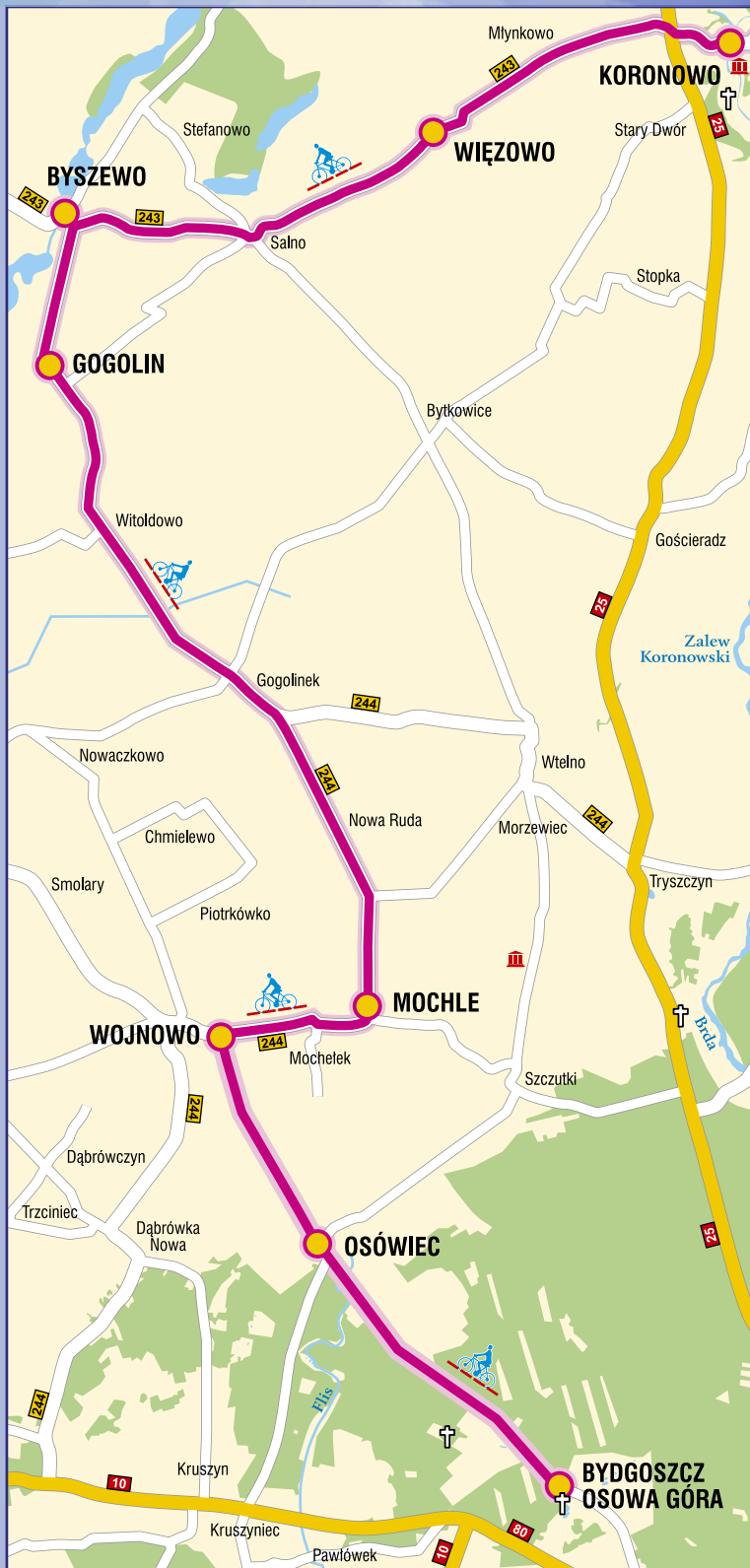
Czas: 2 godz.

Alternatywna trasa łącząca Koronowo z Bydgoszczą. Przebiega drogami asfaltowymi i ścieżką rowerową. Atrakcyjna ze względów krajobrazowych oraz kilku ciekawych zabytków.

Do Koronowa docieramy zgodnie z przebiegiem wycieczki nr. 3. Po zwiedzeniu opuszczamy je ulicą Nakielską, w kierunku zachodnim. To dosyć długi i męczący podjazd. Po lewej stronie mijamy park Grabina oraz zabytkowy Diabelski Młyn. Dojeżdżamy do ronda – skrzyżowania z drogą krajową nr 25, którą przecinamy. Jedziemy drogą nr 243 w kierunku Mroczy. Przejeżdżamy przez Więzowno, Salno i po ok. 8,5 km docieramy do Byszewa. To wieś malowniczo położona w rymnie Jezior Byszewskich. Sprowadzeni tu w XIII w. cystersi planowali założenie miasta. Ostatecznie plan ten zrealizowali w dolinie Brdy, zakładając współczesne Koronowo. Najcenniejszym zabytkiem Byszewa jest manierystyczny kościół z XVII w. Po lewej stronie od kościoła w dół prowadzi droga szutrowa wiodąca wzdłuż jeziora. Po 3,5 km jazdy doprowadzi nas ona do niewielkiego kąpieliska.

W dalszą drogę ruszamy kierując się od bramy kościoła szosą w lewo. Po 250 m na łuku odbijamy w połą drogę po prawej stronie. Po ok. 1,8 km skręcamy w lewo i dojeżdżamy do wsi Gogolin. Jedziemy prosto drogą asfaltową przez ponad 5 km. Za Gogolinkiem odbijamy w prawo, w drogę nr 244 w kierunku Wojnowa. Podążamy zgodnie z tą trasą przez 6 km, aż do skrzyżowania z trasą do Bydgoszczy. Po drodze przejeżdżamy przez Mochle, w którym warto zatrzymać się, by zobaczyć okazały dwór z parkiem z przełomu XIX i XX w. Przed Wojnowem skręcamy w lewo na ścieżkę rowerową, która poprowadzi nas do miasta. Warto jednak wcześniej zwiedzić miejscowość, w której znajduje się XIX-wieczny dwór z parkiem krajobrazowym.

Wycieczka 8.

Szlak Edukacji Przyrodniczej po gminie Sicienko (rowerowy, zielony)

Długość: maks. 28 km

Czas: 2 godz.

Szlak oznaczony jest kolorem zielonym i przebiega pętlą przez miejscowości położone w środkowej i południowej części gminy: Wojnowo – Sicienko – Sitno – Zawada – Janin – Strzelewo – Zielonczyn – Kruszyn – Osówiec – Szczutki – Mochle – Wojnowo.

Krótszą wersję wycieczki umożliwia czarny szlak łącznikowy z Kruszyna do Dąbrówki Nowej oraz niebieski, biegnący z Sicienka do Osówca. Wyprawa szlakiem sprzyja przede wszystkim poznaniu walorów środowiska naturalnego – pomników przyrody, obszarów chronionych oraz roślin i zwierząt. Umieszczone na szlaku tablice edukacyjne pozwalają poszerzyć wiedzę przyrodniczą.

Szlak rozpoczyna się w Wojnowie, przy budynku Zespołu Szkół im. Anieli hr. Potulickiej. Tutaj znajduje się tablica z planem przebiegu szlaku oraz pierwsza tablica edukacyjna, w tym przypadku informująca o formach ochrony przyrody. Stąd kierujemy się do centrum wsi, gdzie mijamy piętrowy dwór klasycystyczny z XIX wieku, otoczony parkiem. Dalej zmierzamy do Sicienka. W jego centrum mijamy wzniesiony ok. 1900 roku budynek z czerwonej cegły, w którym mieści się Izba Tradycji Kulturalnej. Po minięciu kościoła pw. św. Andrzeja Boboli, ulicą Nakielską, podążamy w kierunku Sitna. Na skrzyżowaniu z ul. Wiśniową zaczyna się szlak łącznikowy z Sicienka przez Dąbrówczyn, Dąbrówkę Nową do Osówca. Szlak ten pokrywa się z przebiegiem niebieskiego szlaku pieszego „Śladami lokomotywy”, którym można dotrzeć do Kruszyna.

Główna trasa wiedzie jednak przez Sitno, gdzie, na skrzyżowaniu, skręcamy w ul. Ślesińską i kierujemy się do Zawady, a stamtąd nadal drogą asfaltową do skrzyżo-

wania, na którym podążamy do Strzelewa przez Janin. W Strzelewie przekraczamy drogę krajową nr 10 i udajemy się do rezerwatu „Kruszyn”, skąd połą drogą dojeżdżamy do leśniczówki w Zielonczynie. Następnie drogą asfaltową kierujemy się do centrum wsi. Jedziemy wśród zabudowań, za którymi, po prawej stronie drogi, rozpościera się widok na pradolinę Toruńsko-Eberswaldzką.

W Zielonczynie, za cmentarzem, skręcamy w drogę gruntową. Docieramy do skrzyżowania z połą dróżką, prowadzącą do tzw. drugiego przejazdu kolejowego, gdzie znajdują się dwa schrony i swój początek bierze czerwony szlak „Umocnień Przedmościa Bydgoskiego”. Kierujemy się w stronę Kruszyna. Na trasie mijamy skansen historyczno-wojskowy, obejmujący żelbetowy schron obserwacyjny oraz zrekonstruowane umocnienia ziemne: okopy, stanowiska strzeleckie i szalowane deskami rowy dobiegowe. W Kruszyńce za budynkiem szkoły podstawowej skręcamy w prawo i dalej po przekroczeniu drogi krajowej nr 10 udajemy się w stronę Dąbrówki Nowej. Nie dojeżdżamy do niej, tylko, zgodnie z oznakowaniami trasy, skręcamy w drogę utwardzoną. Tu do szlaku rowerowego, którym zmierzamy dobiega niebieski szlak „Śladami lokomotywy”. Łączy on szlak „Umocnień Przedmościa Bydgoskiego” z żółtym „Wierchucińskim Szlakiem Czterech Jezior”. Tutaj też ma swój początek czarny rowerowy szlak łącznikowy do Dąbrówki Nowej, który dalej szlakiem niebieskim, wiedzie do Sicienka. Główna trasa prowadzi jednak leśnymi ścieżkami do drogi powiatowej Bydgoszcz – Wojnowo. Tu ścieżką rowerową zmierzamy do Osówca, w którym skręcamy w kierunku Szczutek. W Szczutkach udajemy się w stronę Mochla. Na krótkim odcinku nasz szlak pokrywa się z Międzynarodowym Szlakiem Rowerowym „EuroRoute” R-1. Z Mochla już mamy tylko kawałek do Wojnowa i końca wycieczki.

SICIENKO

Sitno

Ugoda

Dąbrówczyn

Zawada

Dąbrówka Nowa

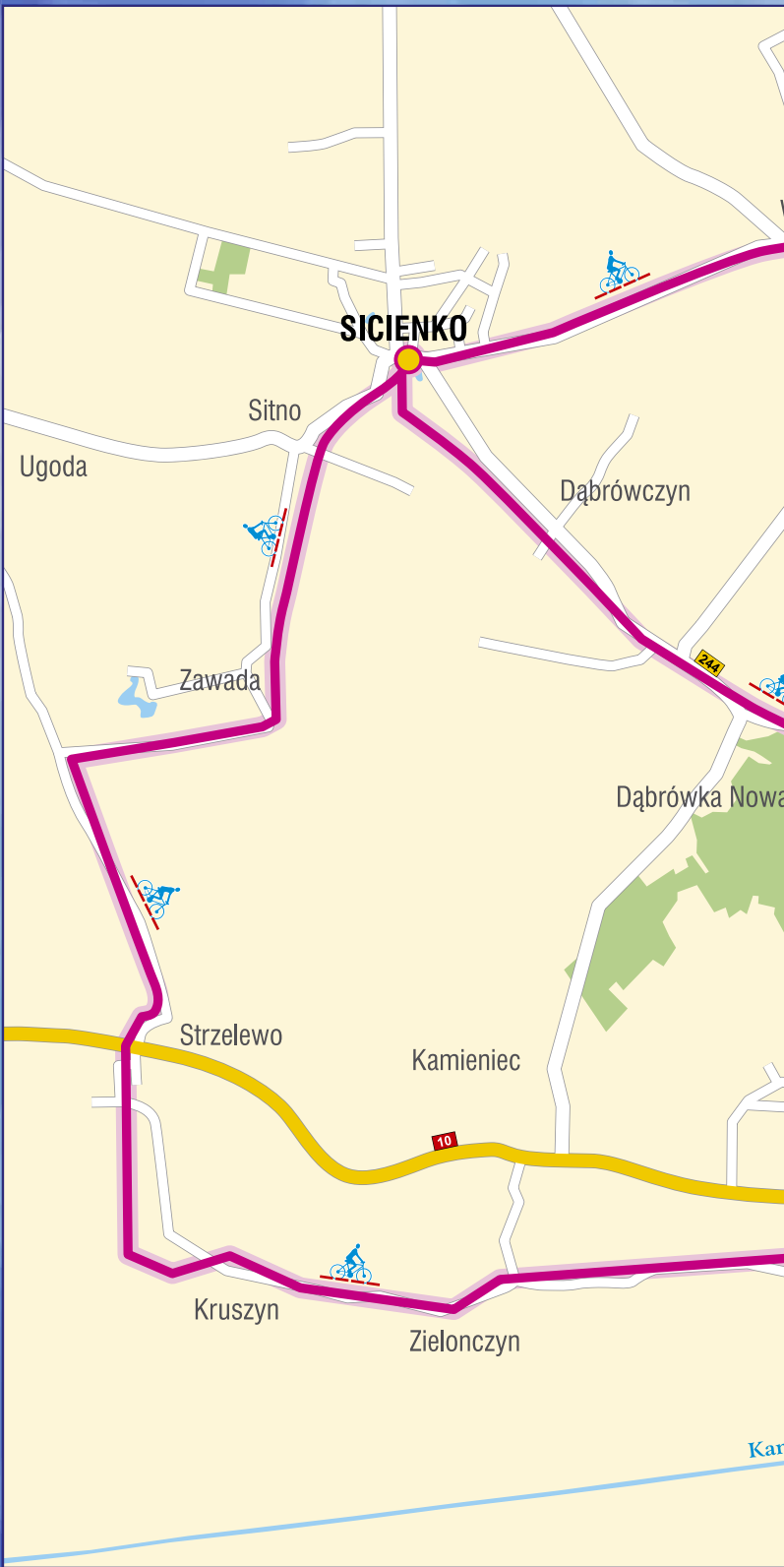
Strzelewo

Kamieniec

Kruszyn

Zielonczyn

Kar

Wycieczka 9.

Bydgoszcz Prądy – Łochowo – Kruszyńiec – Osówiec – Bydgoszcz Osowa Góra

Długość: 11 km

Czas: 1 godz.

Wycieczka po zachodnich rubieżach powiatu bydgoskiego. Trasa w większości asfaltowa, z odcinkami drogi polnej i szutrowej. Warta przejechania ze względu na zabytki hydrotechniki oraz umocnienia z czasów II wojny światowej.

Bydgoszcz opuszczamy ulicą Lisią. Po przekroczeniu drogi krajowej nr 10 kontynuujemy jazdę na wprost razem z niebieskim szlakiem rowerowym prowadzącym do Nakła. Po 900 m, na początku lasu, odbijamy lekko w prawo w drogę szutrową, którą po chwili dojeżdżamy do służy Łochowo na Kanale Górnonoteckim. Bezpośrednio przed nią kierujemy się w prawo, w polną drogę prowadzącą wzdłuż kanału. Okresowo bywa ona podmokła. Po 1,5 km docieramy do Kanału Bydgoskiego. Z pobliskiego nasypu roztacza się widok na połączenie kanałów i ich okolice. Łatwo dostrzegamy pobliski stalowy, zabytkowy most. Przejeżdżamy przez niego i ruszamy na północ w kierunku Kruszyńca. Przekraczamy tory, podjeżdżamy i docieramy do miejscowości.

Nasza trasa krzyżuje się z drogą krajową nr 10. Warto jednak zrobić tu postój, uzupełnić zapasy czy skorzystać z usług restauracji. Przekraczamy „dziesiątkę” i jedziemy prosto w kierunku Osowca. Po 2,5 km, przed łukiem szosy, odbijamy lekko w prawo w drogę leśną. Wjeżdżamy na fragment czerwonego szlaku „Umocnień Przedmościa Bydgoskiego”, żeby zobaczyć jeden ze schronów bojowych. Służyły one wojsku polskiemu podczas obrony we wrześniu 1939. Cały szlak ma 20 km i prowadzi drogami leśnymi z Trzyczyna do Zielonczyna. Szlakiem docieramy do skrzyżowania z Szosą Bydgoską, gdzie skręcamy w prawo na ścieżkę rowerową do Bydgoszczy. Do miasta dojeżdżamy po 4 km.

Wycieczka 10.

Bydgoszcz – Emilianowo – Piecki – Nowa Wieś Wielka – Solec Kujawski – Bydgoszcz Łęnowo

Długość: 41 km

Czas: 3 godz.

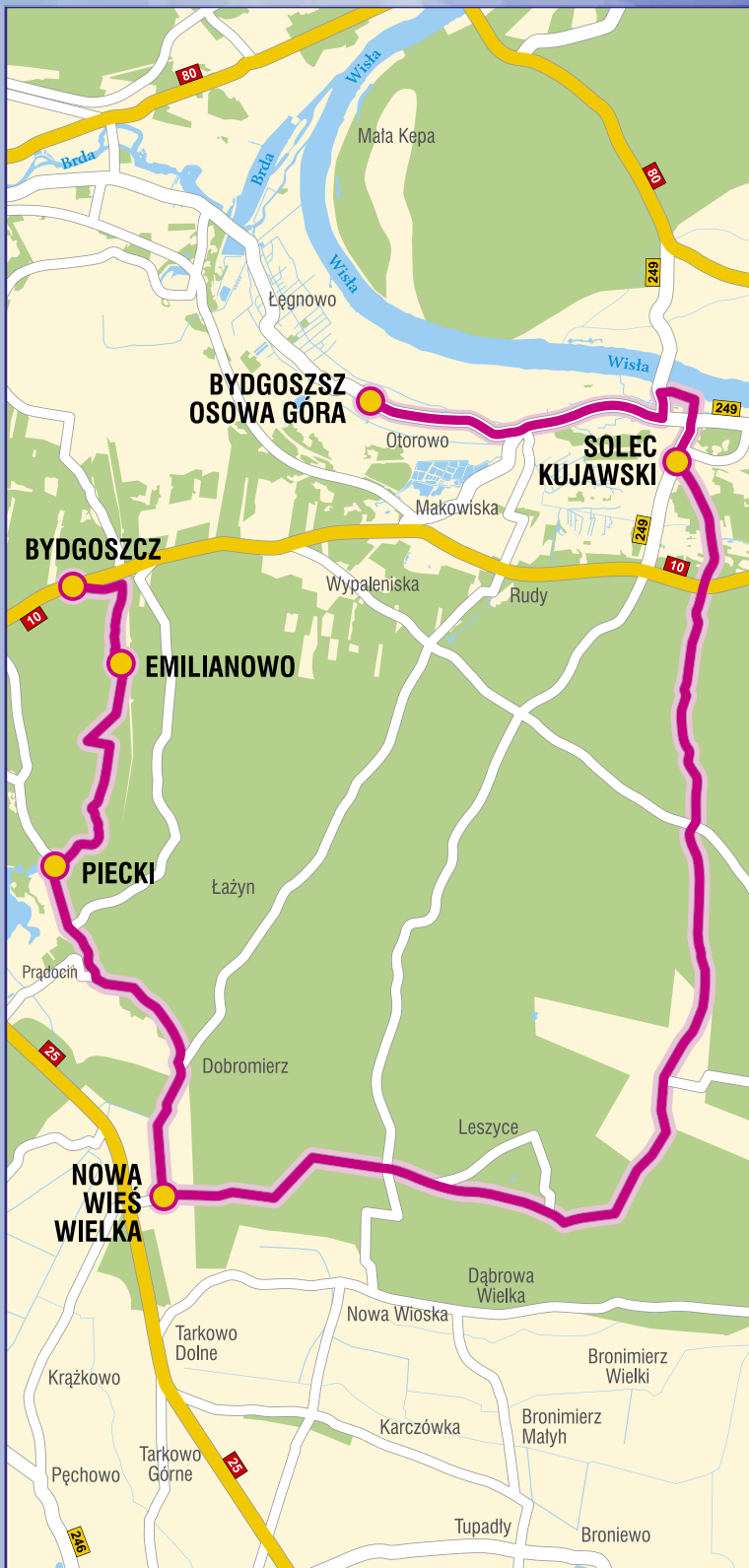
Długa wyprawa przez Puszcę Bydgoską z kilkoma możliwościami skrócenia przez połączenia kolejowe. Prowadzi drogami leśnymi i asfaltowymi.

Z Bydgoszczy wyjeżdżamy przez Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny i ulicą Bydgoskich Przemysłowców, dojeżdżamy do obwodnicy. Przekraczamy ruchliwą jezdnię i skręcamy w lewo w leśną ścieżkę przy zabudowaniach. Po 400 m dojeżdżamy do torów, przy których kierujemy się w prawo – na ścieżkę. Jedziemy trasą czerwonego szlaku pieszego, który przez ok. 2,2 km prowadzi równolegle ok. 100–200 m od torów, po czym odbija lekko w prawo. Po kolejnych 3,5 km jazdy leśną drogą docieramy do drogi asfaltowej do Piecek. Razem z położonymi po drugiej stronie Jeziora Jezuickiego Chmielnikami, stanowią one popularną bazę letniskową dla mieszkańców Bydgoszczy.

Z Piecek możemy dotrzeć do Brzozy, skąd powrót do Bydgoszczy umożliwia połączenie kolejowe. Nasza trasa prowadzi jednak dalej w kierunku Nowej Wsi Wielkiej. Z plaży wyjeżdżamy w prawo. Po chwili kończy się asfalt. Jedziemy wzdłuż ogrodzenia ogródków działkowych. Po ok. 1 km droga odbija w lewo. Przekraczamy tory. Po ok. 2 km szlak dociera do drogi asfaltowej. Dojeżdżamy do Nowej Wsi Wielkiej, gdzie ponownie istnieje możliwość skrócenia wycieczki pociągiem. Na skrzyżowaniu z główną ulicą prowadzącą do torów skręcamy w lewo. Ruszamy w kierunku Solca Kujawskiego. Przed nami ponad 20 km jazdy rzadko uczęszczaną asfaltową drogą.

Docieramy do Solca Kujawskiego w okolicy dworca kolejowego. Jeśli starcza nam siły, kontynuujemy powrót do Bydgoszczy. Od granic miasta na Łęnowie dzieli nas 6 km. Ulicą 23 Stycznia dojeżdżamy do centrum Solca Kujawskiego. Po obowiązkowej rundzie po centrum i rzucie okiem na Wisłę wjeżdżamy na drogę nr 394. Spotkamy tu znaki Wiślanej Trasy Rowerowej, która prowadzi nas do Bydgoszczy.

Wycieczka 11.

**Bydgoszcz (most na Wiśle) – Ostromecko
– Dąbrowa Chełmińska – Gzin – Czarze
– Rafa – Ostromecko – Bydgoszcz
(most na Wiśle)**

Długość: 39 km

Czas: 3 godz.

Dłuższa wycieczka w okolicy zakola Wisły. Największą atrakcją trasy jest zespół pałacowo-parkowy w Ostromecku. Prowadzi ścieżkami rowerowymi, drogami szutrowymi i asfaltowymi.

Mostem fordońskim wyjeżdżamy z Bydgoszczy. Bezpośrednio za nim zaczyna się ścieżka rowerowa wzdłuż lewej krawędzi jezdni. Na skrzyżowaniu w Strzyżawie skręcamy w lewo – w kierunku Ostromecka. Towarzyszą nam znaki aż trzech szlaków rowerowych (niebieskiego, czarnego i zielonego). Podążając nimi na krótkim odcinku, odbijamy od szosy objazdem przez wieś. Wkrótce dojeżdżamy do Ostromecka. Kierujemy się w lewo do bramy zespołu pałacowo-parkowego. W rozległym parku krajobrazowym zwiedzamy dwa pałace. Stary, barokowy powstał w XVIII wieku, natomiast większy, nowy, klasycystyczny w połowie XIX wieku. Cennym zabytkiem w Ostromecku jest też gotycki kościół z XV wieku z późniejszą, barokową wieżą.

Po zakończeniu zwiedzania opuszczamy teren zespołu główną bramą i kierujemy się na wprost. Wkrótce, zaraz za zabudowaniami wsi, po prawej stronie drogi zaczyna się ścieżka rowerowa, którą będziemy podróżować przez kolejne 12 km. Przejeżdżając przez Dąbrowę Chełmińską, warto zwrócić uwagę na świątynię z przełomu XIX i XX wieku. We wsi możemy też uzupełnić zaopatrzenie.

Kierujemy się dalej ścieżką rowerową w kierunku Unisławia. Ścieżka kończy się ok. 1 km przed miejscowością. Jedziemy jeszcze ok. 200 m prosto jezdnią i skręcamy w lewo zgodnie z drogowskazem na Gzin. Podążamy prosto wąską szosą. Szybkim zjazdem wjeżdżamy do wsi Czarze, gdzie skręcamy w lewo. Od tego miejsca do Ostromecka kierujemy się znakami Wiślanej Trasy Rowerowej. Po ok. 500 m po lewej stronie mijamy gotycki kościół z charakterystyczną betonową wieżą. We wnętrzu znajduje się cenna gotycka pieta, granitowa krypta i barokowa rzeźba Chrystusa Zmartwychwstałego.

Na pobliskim skrzyżowaniu skręcamy w prawo w drogę asfaltową. Trasa wkrótce zmienia się w dobrej jakości drogę szutrową. Zgodnie ze znakami szlaku w Rafie i Pniu dwukrotnie odbijamy w prawo. Następnie krótkim zjazdem docieramy do asfaltu. Do Ostromecka prowadzi nas monotony podjazd. Do mostu na Wiśle docieramy ścieżką rowerową, którą zaczynaliśmy wycieczkę.

Wycieczka 12.

**Bydgoszcz (most na Wiśle) – Ostromecko
– Bolumin – Czarze – Rafa – Ostromecko
– Bydgoszcz (most na Wiśle)**

Długość: 32 km

Czas: 2–3 godz.

Z mostu fordońskiego jedziemy trasą wycieczki nr 11. Na skrzyżowaniu, bezpośrednio przed Ostromeckiem, skręcamy w prawo zgodnie ze znakami niebieskiego szlaku rowerowego i Wiślanej Trasy Rowerowej. Po ok. 4 km skręcamy w lewo i podjeżdżamy. Na skrzyżowaniu po ok. 1,5 km skręcamy w lewo. Opuszczamy niebieski szlak, który biegnie w prawo – w kierunku Torunia. Przejeżdżamy przez Wałdowo Królewskie. Dojeżdżamy do torów, które po chwili przekraczamy, skręcając w lewo. Po 300 m przecinamy szosę kierując się na Czarze. Przed nami 5,5 km jazdy szosą. Do wsi docieramy długim zjazdem. Na skrzyżowaniu skręcamy w lewo, w kierunku Rawy. Dalszą część wycieczki kontynuujemy wg opisu trasy nr 11.

Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy

85-066 Bydgoszcz, ul. Konarskiego 1-3

tel. 52 58 35 422, fax 52 58 35 452

info@powiat.bydgoski.pl

www.powiat.bydgoski.pl

www.bip.powiat.bydgoski.pl

Opracowanie merytoryczne wycieczek:

Marcin Wasilewski

Opracowanie merytoryczne charakterystyki gmin:

Wydział Rozwoju i Funduszy Europejskich

Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy

Zdjęcia:

Marcin Wasilewski,

Archiwum Wydziału Rozwoju i Funduszy Europejskich

Starostwa Powiatowego w Bydgoszczy

Wydawca:

Agencja Promocyjno-Wydawnicza „UNIGRAF”

85-039 Bydgoszcz, ul. Hetmańska 38

tel. 52 321 37 18, fax 52 552 97 63

info@unigraf.bydgoszcz.pl

www.unigraf.bydgoszcz.pl

Projekt i skład:

Szymon Karwacki

ISBN: 83-60823-76-6

Operacja pn. Wydanie przewodnika po szlakach rowerowych Powiatu Bydgoskiego mająca na celu promocję zasobów naturalnych i dziedzictwa historyczno-kulturowego oraz tożsamości lokalnej poprzez przygotowanie i wydanie publikacji informacyjnej i promocyjnej dotyczącej obszaru LSR – przewodnika po szlakach rowerowych w Powiecie Bydgoskim jest współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 „Leader”, działania 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

Publikacja jest współfinansowana z budżetu Powiatu Bydgoskiego w ramach operacji pn. Wydanie przewodnika po szlakach rowerowych Powiatu Bydgoskiego.

Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy

85-066 Bydgoszcz, ul. Konarskiego 1-3

tel. 52 58 35 422, fax 52 58 35 452

e-mail: info@powiat.bydgoski.pl

www.powiat.bydgoski.pl • www.bip.powiat.bydgoski.pl

ISBN: 83-60823-76-6